

آزمون‌های سراسری گاج

گزینه درسی را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

دفترچه شماره ۳

آزمون شماره ۱۲

جمعه ۱۴۰۱/۰۹/۱۸

پاسخ‌های تشریحی

پایه دوازدهم ریاضی

دوره دوم متوسطه

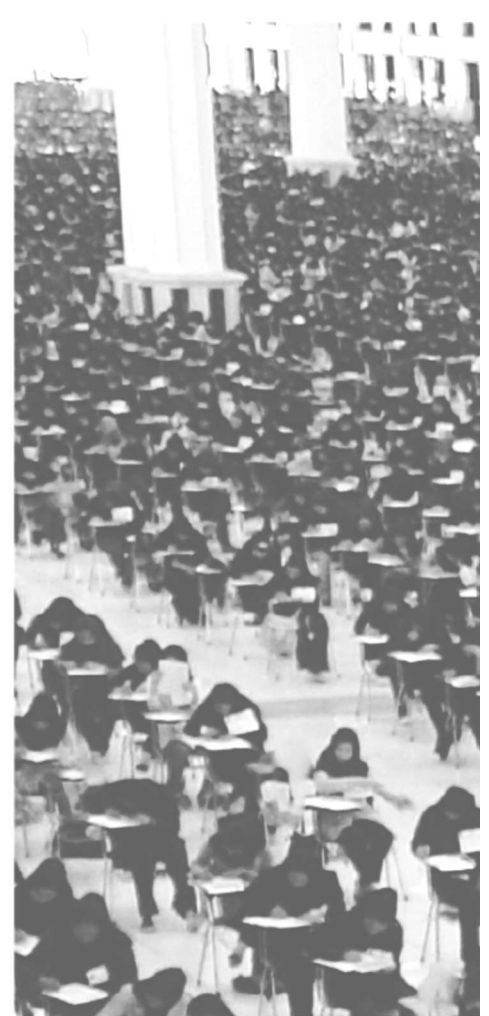
نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سوال: ۱۱۵	مدت پاسخگویی: ۱۵۵ دقیقه
تعداد سوال ویژه دی‌ماه: ۱۳۵	مدت پاسخگویی ویژه دی‌ماه: ۱۷۵ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم ریاضی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سوال	شماره سوال		مدت پاسخگویی ویژه دی‌ماه	مدت پاسخگویی
			از	تا		
۱	ریاضیات	۱۰	۱	۱۰	۸۵ دقیقه	۸۵ دقیقه
		۱۰	۱۱	۱۰		
		۱۰	۲۱	۱۰		
		۵	۳۱	۵		
		۵	۳۶	۵		
		۵	۴۱	۵		
۲	فیزیک	۲۵	۵۶	۲۵	۵۵ دقیقه	۴۵ دقیقه
		۱۰	۸۱	۱۰		
		۱۰	۹۱	۱۰		
۳	شیمی	۱۵	۱۰۱	۱۵	۳۵ دقیقه	۲۵ دقیقه
		۱۰	۱۱۶	۱۰		
		۱۰	۱۲۶	۱۰		

آزمون‌های سراسر گاج

دروس	طراحان	ویراستاران علمی
ریاضیات	حسابان (۲)	سیروس نصیری حسین نادری
	گسسته	مفید ابراهیم‌پور
	هندسه (۳)	مجید فرهمندپور
	ریاضی (۱)	سیروس نصیری مهدی وارسته
	حسابان (۱)	سیروس نصیری محمد رضا سیاح
	هندسه (۱)	مجید فرهمندپور
	آمار و احتمال	مجید فرهمندپور
فیزیک	ارسلان رحمانی امیررضا خونی‌ها رضا کریم‌زاده - حسین شهبازی مسعود قره‌خانی - شهاب نصیری	سارا دانایی کجانی مروارید شاه‌حسینی
		ایمان زارعی - میلاد عزیزی رضیه قربانی
شیمی	پویا الفتی	

فروشگاه مرکزی گاج: تهران - خیابان انقلاب
نیش بازارچه کتاب

اطلاع‌رسانی و ثبت نام
۰۲۱-۶۴۲۰

نشانی اینترنتی www.gaj.ir

آماده‌سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزرعتی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: سارا نظری - مینا نظری

بازبینی دفترچه: بهاره سلیمی - عطیه خادمی

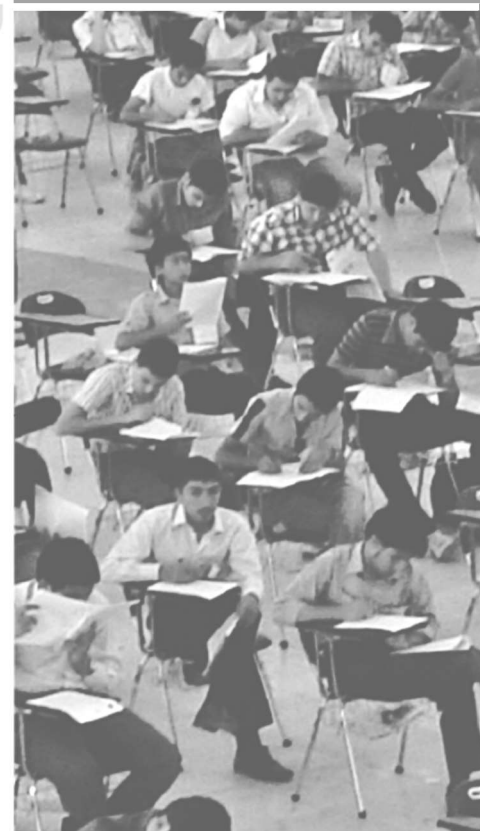
ویراستاران فنی: ساناز فلاحی - مروارید شاه‌حسینی - مریم پارسائیان - سپیده‌سادات شریفی - عاطفه دستخوش

صفحه‌آرا: فرهاد عبدی

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

طراح شکل: آرزو گل‌فر

حروف‌نگاران: مینا عباسی - مهناز کاظمی - فرزانه رجبی - ربابه الطافی - حدیث فیض‌الهی

به نام خدا

حقوق دانش‌آموزان در آزمون‌های سراسری گاج

داوطلب گرامی؛ با سلام در اینجا شما را با بخشی از حقوق خود در آزمون‌های سراسری گاج آشنا می‌نمایم:

- ۱- اطلاعات شناسنامه‌ای و آموزشی شما مانند نام، نام خانوادگی، جنسیت و گروه آزمایشی بایستی به صورت صحیح در بالای پاسخ‌برگ درج شده باشد.
- ۲- آزمون‌های سراسری گاج باید راس ساعت اعلام شده در دفترچه، شروع و خاتمه یابد.
- ۳- محل برگزاری آزمون باید از لحاظ سرمایش و گرمایش، نور کافی، نظافت و سایر موارد در حد مطلوب و استاندارد باشد.
- ۴- سؤالات آزمون‌های سراسری گاج بایستی نزدیک‌ترین سؤالات به کنکور سراسری باشد و عاری از هرگونه اشکال علمی و تایپی باشد.
- ۵- بعد از هر آزمون و به هنگام خروج از جلسه آزمون بایستی پاسخ‌نامه‌ی تشریحی هر آزمون را دریافت نمایید.
- ۶- کارنامه‌ی هر آزمون بایستی در همان روز آزمون به روش‌های ذیل تحویل شما گردد:

• مراجعه به سایت گاج به نشانی www.gaj.ir

• مراجعه به نمایندگی.

۷- خدمات مشاوره‌ای رایگانی که در طی ۱ مرحله آزمون (ویژه داوطلبان آزاد) ارائه می‌گردد شامل:

- برگزاری جلسه مشاوره حداقل یکبار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.
- تماس تلفنی حداقل ۱ بار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.
- تماس تلفنی با اولیا حداقل یکبار در هر فاز [آزمون‌های سراسری گاج در چهار فاز تابستانه، ترم اول، ترم دوم و جامع برگزار می‌گردد].
- بررسی کارنامه آزمون توسط رابط تحصیلی در هر آزمون.

چنانچه در هر یک از موارد فوق کمبود و یا نقضی مشاهده نمودید لطفاً بلافاصله با تلفن ۰۲۱-۶۴۲۰ تماس حاصل نموده و مراتب را اطلاع دهید.

در گاج، بهترین صدا،

صدای دانش‌آموز است.

دوره تناوب تابع $f(x)$ برابر با $\frac{2\pi}{2a}$ یعنی $\frac{\pi}{a}$ است ۴ ۴

پس $\frac{\pi}{a} = \frac{\pi}{3}$ در نتیجه $a = 3$ اکنون $g(x) = 1 - \cos^2\left(\frac{x}{3} - \pi\right)$ خواهد بود

و ضمناً دوره تناوب آن برابر است $\frac{\pi}{3}$ یعنی 3π می باشد.

۱ ۵

$$\cot x + \cot y = 66 \Rightarrow \frac{1}{\tan x} + \frac{1}{\tan y} = 66 \Rightarrow \frac{\tan x + \tan y}{\tan x \tan y} = 66$$

$$\frac{22}{\tan x + \tan y = 22} \rightarrow \frac{22}{\tan x \tan y} = 66 \Rightarrow \tan x \tan y = \frac{1}{3}$$

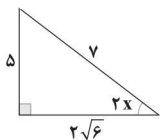
$$\text{اکنون } \tan(x+y) = \frac{\tan x + \tan y}{1 - \tan x \tan y} = \frac{22}{1 - \frac{1}{3}} = \frac{22}{\frac{2}{3}} = 33$$

$$\Rightarrow \tan(x+y) = 33$$

۴ ۶

$$\frac{\sin^2 x - \cos^2 x}{2 \sin x \cos x} = -\frac{2\sqrt{6}}{5} \Rightarrow \frac{-\cos 2x}{\sin 2x} = -\frac{2\sqrt{6}}{5}$$

$$\Rightarrow \cot 2x = \frac{2\sqrt{6}}{5} \Rightarrow \sin 2x = \frac{5}{\sqrt{6}}$$

طبق فرض، مساحت دو مثلث با هم برابرند پس: ۲ ۷

$$\frac{1}{2} \times 18 \times 12 \times \sin 2\alpha = \frac{1}{2} \times 9 \times 8 \times \sin \alpha \Rightarrow 3 \sin 2\alpha = \sin \alpha$$

$$6 \sin \alpha \cos \alpha = \sin \alpha \xrightarrow{\alpha \neq 0, \pi} \cos \alpha = \frac{1}{6}$$

$$\cos x = 3 \cos \alpha \Rightarrow \cos x = \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow x = 2k\pi \pm \frac{\pi}{3}$$

$$\sin^2 \alpha = \frac{1}{4}(1 - \cos 2\alpha)$$

می دانیم: ۱ ۸

بنابراین $\sin^2 \frac{x}{3} = \frac{1}{4}(1 - \cos x)$ حال داریم:

$$1 + \sin x \sin^2 \frac{x}{3} = 0 \Rightarrow 1 + \sin x \left(\frac{1}{4}(1 - \cos x)\right) = 0$$

$$\Rightarrow 2 + \sin x - \sin x \cos x = 0 \Rightarrow 2 + \sin x = \sin x \cos x$$

ریاضیات

دوره تناوب توابع $y = |a \sin bx|$ و $y = |a \cos bx|$ برابر ۳ ۱

بسا $\frac{\pi}{|b|}$ و لسی دوره تناوب توابع $y = |a \sin bx + c|$

و $y = |a \cos bx + c|$ برابر با $\frac{2\pi}{|b|}$ است. بنابراین در این تابع دوره

تناوب برابر است با π و در نتیجه $c = \pi$ است. از طرفی عرض نقطه تلاقی تابع

با محور y ها برابر است با 2 در نتیجه $b = 2$ و ماکزیمم تابع برابر 5

پس $a = 5$ است. بنابراین: $a \times b \times c = 10\pi$

۱ ۲

$$f(x) = (\sin x + \cos x)^{1 + \sin 2x} \Rightarrow (\sin x + \cos x)^{1 + \sin 2x} = 2$$

$$\Rightarrow (\sin x + \cos x)^{(\sin x + \cos x)^2} = 2$$

$$\Rightarrow (\sin x + \cos x)^{(\sin x + \cos x)^2} = (\sqrt{2})^2$$

$$\Rightarrow \sin x + \cos x = \sqrt{2} \Rightarrow \sqrt{2} \sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right) = \sqrt{2}$$

$$\Rightarrow \sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right) = 1 \xrightarrow{\text{معادله دارای ریشه مضاعف است.}}$$

$$x + \frac{\pi}{4} = 2k\pi + \frac{\pi}{4} \Rightarrow x = 2k\pi + \frac{\pi}{4} \Rightarrow x = \frac{\pi}{4} \in [-\pi, \pi]$$

بنابراین خط و منحنی در بازه $[-\pi, \pi]$ فقط در یک نقطه به طول $\frac{\pi}{4}$

بر هم مماس اند.

می دانیم $\tan x - \cot x = -2 \cot 2x$ می باشد. بنابراین: ۴ ۳

$$f(x) = \tan\left(\frac{3\pi}{4} - ax\right) - \cot\left(\frac{3\pi}{4} - ax\right) = -2 \cot\left(\frac{3\pi}{4} - 2ax\right)$$

$$\Rightarrow f(x) = -2 \tan 2ax \Rightarrow \text{دوره تناوب} = \frac{\pi}{|2a|}$$

ضمناً از روی نمودار داده شده، دوره تناوب برابر $\frac{\pi}{3}$ است. بنابراین

$$\frac{\pi}{|2a|} = \frac{\pi}{3} \Rightarrow |2a| = 3 \Rightarrow \begin{cases} a = 1 \\ a = -1 \end{cases}$$

از طرفی چون نمودار رسم شده اکیداً صعودی است و در ضابطه f ، تانژانت

ضریب منفی دارد پس $a = -1$ قابل قبول است.

$$f(x) = -2 \tan(-2x) \Rightarrow f(x) = 2 \tan 2x$$

$$\Rightarrow f\left(\frac{5\pi}{6}\right) = 2 \tan \frac{5\pi}{3} = 2(-\sqrt{3}) = -2\sqrt{3}$$

۱۳ باید معادله هم‌نهشتی $10 \equiv 14x \pmod{8}$ را حل کنیم.

$$14x \equiv 10 \xrightarrow{+2} 7x \equiv 5 \pmod{8} \Rightarrow 7x \equiv 5 + 4(4) \pmod{8}$$

$$7x \equiv 21 \pmod{8} \xrightarrow{+7} x \equiv 3 \pmod{8} \Rightarrow x = 4k + 3$$

$$-x > 99 \Rightarrow 4k + 3 > 99 \Rightarrow k > 24 \Rightarrow \min(k) = 25$$

x کم‌ترین عدد سه‌رقمی $x = 4(25) + 3 = 103$

مجموع ارقام = 4

$$2x^2 + 7x + 3 = (2x+1)(x+3) \quad \text{۱۴} \quad \text{۳}$$

بنابراین اگر $(2x+1)(x+3)$ مضرب ۱۱ باشد، یکی از عبارات $x+3$ یا $2x+1$ مضرب ۱۱ می‌باشند. بنابراین داریم:

$$2x+1 \equiv 0 \pmod{11} \Rightarrow 2x \equiv -1 \pmod{11} \Rightarrow x \equiv 5 \pmod{11} \Rightarrow x = 11k + 5$$

$$x+3 \equiv 0 \pmod{11} \Rightarrow x \equiv -3 \pmod{11} \Rightarrow x \equiv 8 \pmod{11} \Rightarrow x = 11k + 8$$

بزرگ‌ترین عدد سه‌رقمی در این دو حالت را حساب می‌کنیم:

$$x = 11k + 5 \Rightarrow x = 995$$

$$x = 11k + 8 \Rightarrow x = 998 \Rightarrow \text{مجموع ارقام} = 9 + 9 + 8 = 26$$

۱۵ می‌دانید که: شرط این‌که معادله $ax + by = c$ در اعداد صحیح جواب داشته باشد آن است که $c | (a, b)$ بنابراین:

$$(4a+3, 3a-2) | 5n+2 \xrightarrow{d} d | 4a+3 \quad d | 3a-2$$

$$\xrightarrow{\text{تفاضل را می‌شمارد}} d | 3(4a+3) - 4(3a-2)$$

$$\Rightarrow d | 17 \Rightarrow d = 17 \text{ یا } 1$$

از طرفی می‌دانیم که ۱ هر عدد را عاد می‌کند بنابراین $17 | 5n+2$

$$17 | 5n+2 \Rightarrow 5n \equiv -2 \pmod{17} \Rightarrow 5n \equiv -2 + 17 \pmod{17}$$

$$\xrightarrow{+5} n \equiv 3 \pmod{17} \Rightarrow n = 17k + 3$$

$$\xrightarrow{k=1} n = 20 \text{ کم‌ترین مقدار دورقمی}$$

می‌دانیم سمت چپ معادله مقداری در بازه $[1, 3]$ و سمت راست آن مقداری

بین $[-\frac{1}{3}, \frac{1}{3}]$ می‌باشند، بنابراین تساوی هرگز برقرار نمی‌باشد پس معادله

جواب ندارد.

۹

$$f(x) = \tan x + \cot x \Rightarrow f(x) = \frac{2}{\sin 2x}$$

$$\Rightarrow \min(f(x)) = 2 \Rightarrow a = 2$$

$$A \left| \frac{\pi}{12} \in \text{تابع} \Rightarrow b = \frac{2}{\sin 2 \times \frac{\pi}{12}} \Rightarrow b = 4 \Rightarrow a - b = -2$$

۱۰

$$\frac{\cos 40^\circ}{\sin(45^\circ - x)} = 2 \cos(45^\circ - x)$$

$$\Rightarrow 2 \sin(45^\circ - x) \cos(45^\circ - x) = \cos 40^\circ$$

$$\Rightarrow \sin(90^\circ - 2x) = \cos 40^\circ \Rightarrow \cos 2x = \cos 40^\circ$$

$$\Rightarrow 2x = 40^\circ \Rightarrow x = 20^\circ$$

۱۱ ابتدا معادله هم‌نهشتی را حل می‌کنیم.

$$4x \equiv 17 \pmod{5} \Rightarrow 4x \equiv 17 - 5 \pmod{5} \Rightarrow 4x \equiv 12 \pmod{5}$$

$$\xrightarrow{+4} x \equiv 3 \pmod{5} \Rightarrow x = 5k + 3$$

جواب‌های طبیعی دورقمی $\{13, 18, 23, \dots, 98\}$

$$\Rightarrow \text{تعداد} = \frac{98 - 13}{5} + 1 = 18$$

مجموع جواب‌ها $= 13 + 18 + 23 + \dots + 98$

$$\xrightarrow{\text{دنباله حسابی}} S_{18} = \frac{18}{2} (a_1 + a_{18}) = \frac{18}{2} (13 + 98) = 9 \times 111 = 999$$

۱۲

$$4x + 4 \equiv 2x - 2 \pmod{8} \Rightarrow 2x \equiv -6 \pmod{8} \xrightarrow{+2} x \equiv -2 \pmod{8}$$

$$\Rightarrow x \equiv -2 + 8 \pmod{8} \Rightarrow x \equiv 6 \pmod{8} \xrightarrow{\text{به توان ۱۴۰۱}} x^{1401} \equiv 6 \pmod{8}$$

$$\Rightarrow x^{1401} + 2 \equiv 3 \pmod{8}$$

$$11x \equiv 95 \pmod{95} \xrightarrow{11 \equiv 4} 4x \equiv 5 \pmod{95} \Rightarrow 4x \equiv 5 + 95 = 100 \pmod{95}$$

$$\xrightarrow{+4} x \equiv 3 \pmod{95} \Rightarrow x = 95k + 3$$

با جایگذاری در معادله اولیه (*) داریم:

$$11(95k + 3) + 7y = 95 \Rightarrow y = 131 - 11k$$

$$x + y = -4k + 134 \xrightarrow{k=0} \max(x + y) = 134$$

۱ ۲۰

$$79x \equiv 1 \pmod{99} \xrightarrow{79 \equiv 1} x \equiv 1 \pmod{99} \Rightarrow x = 99k + 1$$

$$1 \leq 99k + 1 \leq 999 \Rightarrow 0 \leq k \leq 998$$

$$\xrightarrow{+1} 0 \leq k \leq \frac{998}{99} \Rightarrow 0 \leq k \leq 10 \Rightarrow \text{تعداد} = 11$$

۲ ۲۱

$$4A = \begin{bmatrix} |A| & 16 \\ -4 & |A| \end{bmatrix} \Rightarrow |4A| = |A|^2 + 64 \Rightarrow 16|A| = |A|^2 + 64$$

$$\Rightarrow |A|^2 - 16|A| + 64 = 0 \Rightarrow (|A| - 8)^2 = 0 \Rightarrow |A| = 8$$

$$|2A^{-1}| = 4|A^{-1}| = 4 \frac{1}{|A|} = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

۱ ۲۲

ماتریس A به صورت $\begin{bmatrix} a & 0 & 0 \\ 0 & b & 0 \\ 0 & 0 & c \end{bmatrix}$ است که $|A| = abc = 8$

چون $a, b, c \in \mathbb{N}$ و $a \neq b \neq c$ است، پس این اعداد ۱ و ۲ و ۴ هستند و

ماتریس $A + I$ یک ماتریس قطری به صورت $\begin{bmatrix} a+1 & 0 & 0 \\ 0 & b+1 & 0 \\ 0 & 0 & c+1 \end{bmatrix}$ است،

که اعداد روی قطر اصلی ۲ و ۳ و ۵ است پس: $|A + I| = 5 \times 3 \times 2 = 30$

۴ ۲۳

$$(A - I)^2 = -6A \Rightarrow A^2 - 2A + I = -6A \Rightarrow A^2 + I = -4A$$

$$\Rightarrow |A^2 + I| = |-4A| \Rightarrow |A^2 + I| = (-4)^2 |A| = -64 \times -\frac{1}{4}$$

$$\Rightarrow |A^2 + I| = 16 \Rightarrow |A^2 + A| = |A \cdot (A + I)| = |A| \cdot |A + I|$$

$$= -\frac{1}{4} \times 16 = -4$$

۴ ۱۶

شرط جواب صحیح برای معادله سیاله $ax + by = c$ آن است

که $(a, b) | c$

$$(28, 104) | 7n - 2 \Rightarrow 4 | 7n - 2 \Rightarrow 7n - 2 \equiv 0 \pmod{4}$$

$$\Rightarrow 7n \equiv 2 + 3 \times 4 \pmod{4} \Rightarrow 7n \equiv 14 \pmod{4} \xrightarrow{+7} n \equiv 2 \pmod{4}$$

$$n = 4k + 2 \Rightarrow \text{بزرگترین عدد سه رقمی} = 998$$

$$\text{مجموع ارقام} = 26$$

۳ ۱۷

$$11y \equiv 759 \pmod{99} \xrightarrow{759 \equiv 3} 11y \equiv 3 \pmod{99} \Rightarrow 11y \equiv 3 - 3(12)$$

$$11y \equiv -33 \pmod{99} \xrightarrow{+11} y \equiv -3 \pmod{9} \Rightarrow y = 12k - 3$$

$$y = 12(8) - 3 = 93$$

۱ ۱۸

$$5x - 12y = 17 \Rightarrow 5x \equiv 17 \pmod{12} \Rightarrow 5x \equiv 17 - 12 = 5 \pmod{12}$$

$$\xrightarrow{+5} x \equiv 1 \pmod{12} \Rightarrow x = 12k + 1$$

در معادله سیاله اولیه قرار می‌دهیم.

$$5(12k + 1) - 12y = 17 \Rightarrow 12y = 60k - 12 \Rightarrow y = 5k - 1$$

حال تعداد جواب‌های طبیعی دورقمی را پیدا می‌کنیم:

$$10 \leq x \leq 99 \Rightarrow 10 \leq 12k + 1 \leq 99 \Rightarrow \frac{9}{12} \leq k \leq \frac{98}{12} \Rightarrow 1 \leq k \leq 8 \quad (1)$$

$$10 \leq y \leq 99 \Rightarrow 10 \leq 5k - 1 \leq 99 \Rightarrow \frac{11}{5} \leq k \leq \frac{100}{5} \Rightarrow 3 \leq k \leq 20 \quad (2)$$

$$(1) \cap (2) \Rightarrow 3 \leq k \leq 8 \Rightarrow \text{تعداد} = 6$$

۱ ۱۹

ابتدا معادله سیاله را تشکیل داده سپس آن را حل می‌کنیم:

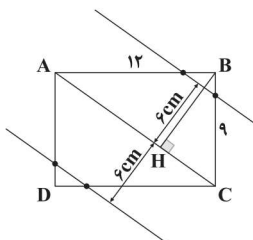
$$x = \text{تعداد دفترهای } 2200 \text{ تومانی} \Rightarrow 2200x + 1400y = 1900000$$

$$y = \text{تعداد دفترهای } 1400 \text{ تومانی}$$

$$\xrightarrow{+200} 11x + 7y = 950 \quad (*)$$

مکان هندسی نقاطی که از قطر AC به فاصله ۶cm باشد دو خط موازی AC و به فاصله ۶cm از آن است که در ۴ نقطه محیط مستطیل را قطع می‌کنند.

پس فاصله این چهار نقطه از قطر AC برابر ۶ واحد است.

مکان هندسی نقاطی که از A و B به یک فاصله باشند،

۲۸ ۲

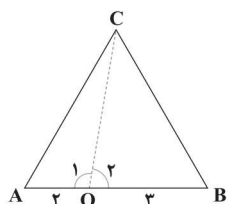
عمودمنصف پاره خط AB است (خط L) و مکان هندسی نقاطی که از خط d به فاصله ۳ باشد، ۲ خط موازی با d به فاصله ۶ از هم است (خطوط d' و d'').

محل برخورد خط L با دو خط d' و d'' جواب مسئله است که ۳ حالت دارد. خط L هر دو خط d' و d'' را قطع کند، ۲ جواب و خط L با خط d' و d'' موازی باشد، مسئله جواب ندارد و خط L بر یکی از خطوط d' یا d'' منطبق شود، مسئله بی‌شمار جواب دارد.

اگر نقطه O روی پاره خط AB طوری اختیار شود

۲۹ ۱

که OA=۲ و OB=۳ باشد و O را به C وصل کنیم، داریم:

$$\hat{O}_1 + \hat{O}_2 = 180^\circ \Rightarrow \cos \hat{O}_1 = -\cos \hat{O}_2$$

$$\Delta OAC: AC^2 = 4 + OC^2 - 2(2)OC \cos \hat{O}_1$$

$$\Rightarrow 2AC^2 = 12 + 2OC^2 + 12OC \cos \hat{O}_2 \quad (1)$$

$$\Delta OBC: BC^2 = 9 + OC^2 - 2(3)OC \cos \hat{O}_2$$

$$\Rightarrow 2BC^2 = 18 + 2OC^2 - 12OC \cos \hat{O}_2 \quad (2)$$

با جمع دو رابطه (۱) و (۲) داریم:

$$2AC^2 + 2BC^2 = 30 + 4OC^2 \Rightarrow 35 = 30 + 4OC^2$$

$$\Rightarrow OC^2 = 1 \Rightarrow OC = 1$$

پس مکان هندسی نقطه C دایره‌ای به مرکز O و شعاع ۱ است.

$$\begin{vmatrix} 5 & 0 & 3 \\ -2 & 1 & 7 \\ a & b+1 & c \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} 5 & 0 & 3 \\ 5 & -b-1 & 2c \\ 2 & -1 & -7 \end{vmatrix}$$

$$= \begin{vmatrix} 5 & 0 & 3 \\ -2 & 1 & 7 \\ a & b+1 & c \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} 5 & 0 & 3 \\ 5 & -b-1 & 2c \\ 1 & -b-1 & 2c \end{vmatrix}$$

$$= \begin{vmatrix} 5 & 0 & 3 \\ -2 & 1 & 7 \\ a & b+1 & c \end{vmatrix} + \begin{vmatrix} 5 & 0 & 3 \\ -2 & 1 & 7 \\ a+1 & 0 & 2c \end{vmatrix}$$

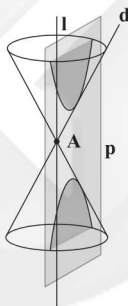
براساس ستون دوم حاصل دترمینان را محاسبه می‌کنیم.

$$\text{حاصل} = \begin{vmatrix} 5 & 3 \\ a+1 & 2c \end{vmatrix} = 15c - 3a - 3 = 3(5c - a - 1)$$

در این صورت فصل مشترک صفحه با سطح مخروطی یک

۲۵ ۴

هذلولی است.

مکان هندسی موردنظر دو خط موازی با خطهای d₁ و d₂ است.

۲۶ ۲

اگر فاصله خط L₁ تا d₁ برابر x و فاصله خط d₂ تا L₂ برابر y باشد، داریم:

$$\begin{array}{l} L_1 \\ d_1 \end{array} \quad \begin{array}{l} |x \\ |y \end{array}$$

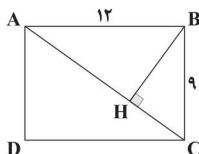
$$x + 6 + x = 10 \Rightarrow 2x = 4 \Rightarrow x = 2$$

$$y + y + 6 = 10 \Rightarrow 2y = 4 \Rightarrow y = 2$$

$$\begin{array}{l} d_2 \\ L_2 \end{array} \quad \begin{array}{l} |x \\ |y \end{array}$$

$$L_2 \text{ تا } L_1 \text{ فاصله خط } = y + 6 + x = 10$$

۲۷ ۲

$$\Delta ABC: AC^2 = AB^2 + BC^2 = 144 + 81 = 225 \Rightarrow AC = 15$$

$$S_{ABC}: \frac{AB \times BC}{2} = \frac{AC \times BH}{2}$$

$$\Rightarrow BH = \frac{AB \times BC}{AC} = \frac{9 \times 12}{15} = 7.2$$

۴ ۳۳

$$\begin{array}{ccc} a_1 & a_3 & a_5 \\ \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ a_1+1 & a_3+2 & a_5+3 \end{array}$$

واضح است که دنباله حاصل باز هم حسابی است از طرفی چون دنباله هندسی نیز می‌باشد پس دنباله ثابت است و داریم:

$$a_1+1 = a_3+2 \Rightarrow a_1+1 = a_1+2d+2 \Rightarrow d = -\frac{1}{2}$$

۱ ۳۴

$$\begin{aligned} \sin \alpha &= \frac{\tan \alpha}{\sqrt{3 + \tan \alpha}} \Rightarrow \frac{1}{\sin \alpha} = \sqrt{\frac{3 + \tan \alpha}{\tan \alpha}} \\ \Rightarrow \frac{1}{\sin^2 \alpha} &= \frac{3 + \tan \alpha}{\tan \alpha} \Rightarrow 1 + \cot^2 \alpha = \frac{3 + \tan \alpha}{\tan \alpha} \\ \Rightarrow \cot \alpha &= \sqrt{3} \end{aligned}$$

۳ ۳۵

$$\begin{aligned} (\sqrt{2})^2 &= \sqrt{3} \sin \alpha \times \sqrt{2} \cos \alpha \Rightarrow \frac{2}{\sqrt{3}} = \sqrt{2} \sin \alpha \cos \alpha \\ \Rightarrow \sin \alpha \cos \alpha &= \frac{\sqrt{2}}{3} \\ \frac{2}{9} \text{ توان } 2 &\rightarrow \sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha + 2 \sin \alpha \cos \alpha = \frac{4}{9} \\ \Rightarrow 2 \sin \alpha \cos \alpha &= -\frac{5}{9} \Rightarrow \sin \alpha \cos \alpha = -\frac{5}{18} \\ \Rightarrow \sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha &= (\sin \alpha + \cos \alpha)(\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha - \sin \alpha \cos \alpha) \\ \Rightarrow \sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha &= \left(\frac{\sqrt{2}}{3}\right) \left(1 + \frac{5}{18}\right) = \frac{\sqrt{2}}{3} \times \frac{23}{18} = \frac{23\sqrt{2}}{27} \end{aligned}$$

اگر مجموع n جمله اول یک دنباله حسابی به

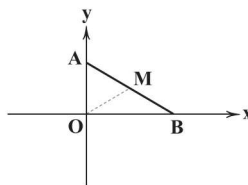
صورت $S_n = An^2 + Bn$ باشد، داریم $d = 2A$ بنابراین:

$$S_n = 2n^2 - 3n \Rightarrow \begin{cases} a_1 = S_1 = -1 \\ d = 2(2) = 4 \end{cases}$$

مجموع n جمله اول در دنباله حسابی از رابطه $[2a_1 + (n-1)d]$

محاسبه می‌شود.

۳ ۳۰

اگر A و B روی محور حرکت کنند، مثلث OAB همواره در رأس O قائم‌الزاویه است و OM میانه وارد بر وتر است پس $OM = \frac{AB}{2} = 5$ عرض مکان هندسی نقطه M دایره‌ای به مرکز O و شعاع 5 است و می‌دانیم حداکثر فاصله نقطه‌ای مثل C تا محیط دایره برابر $OC + R$ است.

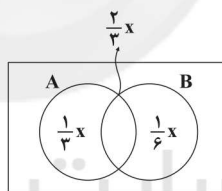
$$OC = \sqrt{5^2 + 12^2} = 13$$

$$\text{فاصله حداکثر} = OC + R = 5 + 13 = 18$$

۱ ۳۱

$$\begin{cases} n(A) = x \\ n(B) = y \end{cases} \Rightarrow \frac{2}{3}x = \frac{4}{5}y \Rightarrow y = \frac{5}{6}x$$

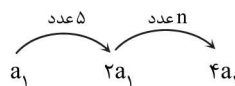
در نتیجه:

$$\Rightarrow \frac{1}{3}x + \frac{2}{3}x + \frac{1}{6}x = \frac{7x}{6} = 140 \Rightarrow x = 120$$

$$A' - B' = \frac{1}{6}x = \frac{1}{6} \times 120 = 20$$

۲ ۳۲

$$\Rightarrow \frac{2a_1 - a_1}{5 + 1} = \frac{4a_1 - 2a_1}{n + 1} \Rightarrow n = 11$$

$$d = \frac{t_7 - t_1}{7 - 1} = \frac{2a_1 - a_1}{6} \Rightarrow a_1 = 6d$$

ضمناً

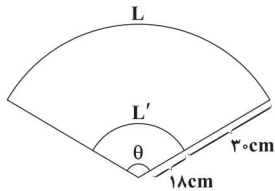
$$\Rightarrow \frac{a_7}{a_6} = \frac{a_1 + 6d}{a_1 + 5d} = \frac{12d}{9d} = \frac{4}{3}$$

۳۸ ۲ می‌دانیم در یک قطاع اگر زاویه قطاع برحسب رادیان برابر θ و

شعاع قطاع را R بنامیم و طول کمان را L فرض کنیم، داریم: $L = R\theta$
در شکل زیر شعاع قطاع کوچک 18cm و شعاع قطاع بزرگ 48cm است. اگر طول
کمان در قطاع بزرگ را L و طول کمان در قطاع کوچک را L' فرض کنیم، داریم:

$$\theta = 15^\circ = \frac{\Delta\pi}{6} \text{ rad}$$

$$L = 48\theta = 48 \times \frac{\Delta\pi}{6} = 40\pi \text{ cm}$$

$$L' = 18\theta = 18 \times \frac{\Delta\pi}{6} = 15\pi \text{ cm}$$

$$\begin{aligned} \text{محیط قسمت پاک شده} &= 2(30) + L + L' = 60 + 40\pi + 15\pi \\ &= 60 + 55\pi = 5(12 + 11\pi) \end{aligned}$$

۳۹ ۲ ابتدا هر یک از نسبت‌های موجود در صورت و مخرج کسر را

ساده می‌کنیم.

$$\cos\left(\frac{9\pi}{4} - 2\alpha\right) = \cos\left(4\pi + \frac{\pi}{4} - 2\alpha\right) = \cos\left(\frac{\pi}{4} - 2\alpha\right) = \sin 2\alpha$$

$$\cos(19\pi + 2\alpha) = \cos(18\pi + \pi + 2\alpha) = \cos(\pi + 2\alpha) = -\cos 2\alpha$$

$$\sin(20\pi - 2\alpha) = \sin(-2\alpha) = -\sin 2\alpha$$

$$\sin\left(\frac{7\pi}{4} + 2\alpha\right) = \sin\left(2\pi + \frac{3\pi}{4} + 2\alpha\right) = \sin\left(\frac{3\pi}{4} + 2\alpha\right) = -\cos 2\alpha$$

بنابراین عبارت A به صورت زیر خواهد بود:

$$A = \frac{3\sin 2\alpha + 4\cos 2\alpha}{-2\sin 2\alpha - 3\cos 2\alpha}$$

صورت و مخرج کسر را بر $\cos 2\alpha$ تقسیم می‌کنیم. داریم:

$$A = \frac{3\tan 2\alpha + 4}{-2\tan 2\alpha - 3}$$

با داشتن $\cot \alpha = 2$ داریم $\tan \alpha = \frac{1}{2}$ بنابراین:

$$\tan 2\alpha = \frac{2\tan \alpha}{1 - \tan^2 \alpha} = \frac{1}{1 - \frac{1}{4}} = \frac{4}{3}$$

و در نتیجه عبارت A برابر است با:

$$A = \frac{3\left(\frac{4}{3}\right) + 4}{-2\left(\frac{4}{3}\right) - 3} = \frac{8}{-\frac{17}{3}} = -\frac{24}{17}$$

در مجموع جملات با شماره مضرب ۳، جمله اول برابر a_3 و قدرنسبت
برابر $3d$ و تعداد جملات ۱۳ جمله است. داریم:

$$\begin{cases} a_3 = a_1 + 2d = -1 + 8 = 7 \\ S = a_3 + a_6 + \dots + a_{13} = \frac{13}{2}[2a_3 + 11(3d)] \\ = \frac{13}{2}[2(7) + 11(12)] = 1027 \end{cases}$$

در مجموع جملات با شماره مضرب ۴، جمله اول برابر a_4 و قدرنسبت
برابر $4d$ و تعداد جملات ۱۰ جمله است. داریم:

$$\begin{cases} a_4 = a_1 + 3d = 11 \\ S' = a_4 + a_8 + \dots + a_{10} = \frac{10}{2}[2a_4 + 9(4d)] \\ = 5[2(11) + 9(16)] = 830 \end{cases}$$

و در نتیجه خواهیم داشت: $S - S' = 1027 - 830 = 197$

۳۷ ۱ در دنباله هندسی اگر جمله اول را a_1 و قدرنسبت را q فرض

کنیم، مجموع n جمله اول از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$S_n = \frac{a_1(1 - q^n)}{1 - q}$$

بنابراین داریم:

$$\begin{aligned} f(x) &= \cos^2 x + \cos^4 x + \dots + \cos^{256} x = \frac{\cos^2 x [1 - (\cos^2 x)^{128}]}{1 - \cos^2 x} \\ &= \frac{\cos^2 x (1 - \cos^{256} x)}{\sin^2 x} = \cot^2 x (1 - \cos^{256} x) \end{aligned}$$

در تابع $g(x)$ کل عبارت را در $(1 - \cos x)$ ضرب و تقسیم می‌کنیم، داریم:

$$\begin{aligned} g(x) &= \frac{(1 - \cos x)(1 + \cos x)(1 + \cos^2 x) \dots (1 + \cos^{128} x)}{1 - \cos x} \\ &= \frac{(1 - \cos^2 x)(1 + \cos^2 x) \dots (1 + \cos^{128} x)}{1 - \cos x} \\ &= \frac{(1 - \cos^4 x)(1 + \cos^4 x) \dots (1 + \cos^{128} x)}{1 - \cos x} \\ &= \frac{(1 - \cos^{128} x)(1 + \cos^{128} x)}{1 - \cos x} = \frac{1 - \cos^{256} x}{1 - \cos x} \end{aligned}$$

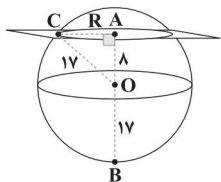
در نتیجه خواهیم داشت:

$$\frac{f(x)}{g(x)} = \frac{\cot^2 x (1 - \cos^{256} x)}{\frac{1 - \cos^{256} x}{1 - \cos x}} = \cot^2 x (1 - \cos x)$$

$$\Rightarrow \frac{f\left(\frac{\pi}{3}\right)}{g\left(\frac{\pi}{3}\right)} = \cot^2 \frac{\pi}{3} (1 - \cos \frac{\pi}{3}) = \left(\frac{\sqrt{3}}{3}\right)^2 \left(1 - \frac{1}{2}\right) = \frac{1}{3} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{6}$$

۴۳ ۴

$$AB=25 \Rightarrow \frac{BO}{R} + OA = 25 \Rightarrow 17 + OA = 25 \Rightarrow OA = 8$$

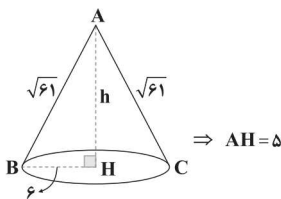
$$\Delta OAC: OC^2 = OA^2 + AC^2 \Rightarrow 17^2 = 8^2 + R^2$$

$$\Rightarrow 289 = 64 + R^2 \Rightarrow R^2 = 225 \Rightarrow R = 15$$

$$S = \pi R^2 = \pi(15)^2 \Rightarrow S = 225\pi$$

نمای روبه روی مخروط یک مثلث متساوی الساقین است.

۴۴ ۲

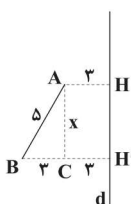

$$AH^2 = AB^2 - BH^2 = 61 - 36 = 25$$

$$\Rightarrow AH = 5$$

$$V = \frac{1}{3} \pi r^2 h = \frac{1}{3} \pi (6)^2 (5) = 60\pi$$

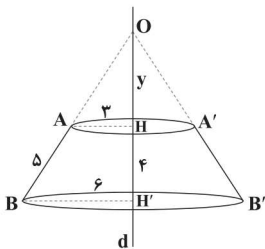
۴۵ ۱

$$\Delta ABC: AB^2 = BC^2 + AC^2 \Rightarrow 25 = 9 + x^2$$

$$\Rightarrow x^2 = 16 \Rightarrow x = 4 \Rightarrow HH' = 4$$

از دوران پاره خط AB حول خط d یک مخروط ناقص به وجود می آید:

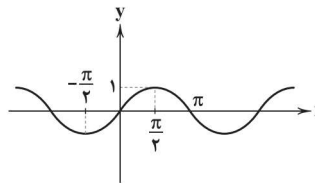

۴۰ ۲ ابتدا ضابطه را به شکل زیر می نویسیم:

$$y = 2 \left(\frac{1}{2} \sin x + \frac{\sqrt{3}}{2} \cos x \right) = 2 \left(\sin x \cos \frac{\pi}{3} + \cos x \sin \frac{\pi}{3} \right)$$

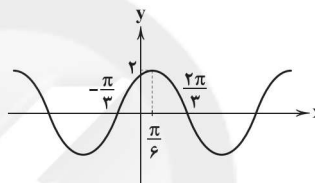
$$= 2 \sin \left(x + \frac{\pi}{3} \right)$$

نمودار تابع $y = \sin x$ به شکل زیر است:

اگر عرض نقاط نمودار فوق را ۲ برابر کرده و به اندازه $\frac{\pi}{3}$ به چپ منتقل کنیم،

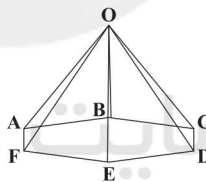
نمودار $y = 2 \sin \left(x + \frac{\pi}{3} \right)$ به شکل زیر خواهد بود:

۴۱ ۲ کل خطوط FA, EF, CD, DE, BC, AB در یک صفحه

قرار دارند و با هم متناظر نیستند.

خطوط OA, OB, OC, OD, OE, OF در رأس O متقاطع هستند.

هر پاره خط مثل OA با دو ضلع ۶ ضلعی (AF, AB) متقاطع و با ۴ ضلع

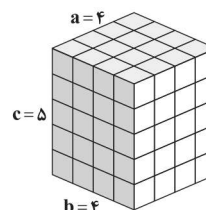
دیگر متناظر هستند پس به طور کلی $6 \times 4 = 24$ جفت خط داریم که با هم

متناظر هستند.

۴۲ ۳ اگر در یک مکعب مستطیل طول و عرض و ارتفاع آن a, b و

c باشد و همه وجوه آن رنگ آمیزی شده باشد، در این صورت تعداد مکعب های

رنگ نشده $(a-2)(b-2)(c-2)$ است.

$$\text{تعداد مکعب های رنگ نشده} = (4-2)(4-2)(5-2) = 2 \times 2 \times 3 = 12$$

۴ ۵۰

مجموعه اعداد طبیعی دو رقمی $= \{1, 2, 3, \dots, 99\} - \{1, 2, 3, \dots, 9\}$

$$\Rightarrow n(S) = 90$$

$$4 \text{ مضارب: } n(A) = \left[\frac{99}{4} \right] - \left[\frac{9}{4} \right] = 24 - 2 = 22$$

$$6 \text{ و } 4 \text{ مضارب مشترک } n(A \cap B) = \left[\frac{99}{12} \right] - \left[\frac{9}{12} \right] = 8$$

$$n(A - B) = n(A) - n(A \cap B) = 22 - 8 = 14$$

$$P(A - B) = \frac{n(A - B)}{n(S)} = \frac{14}{90} = \frac{7}{45}$$

$$P(A) = \frac{1}{10}$$

۳ ۵۱

$$P(B') = \frac{1}{5} \Rightarrow P(B) = 1 - \frac{1}{5} = \frac{4}{5} = \frac{8}{10}$$

$$\begin{cases} P(C') - P(C) = \frac{9}{10} \Rightarrow P(C') = \frac{19}{20}, P(C) = \frac{1}{20} \\ P(C') + P(C) = 1 \end{cases}$$

چون A، B و C ناسازگار هستند.

$$P(A \cup B \cup C) = P(A) + P(B) + P(C) = \frac{1}{10} + \frac{8}{10} + \frac{1}{20} = \frac{19}{20} = 0.95$$

۱ ۵۲

i	a	b	c	d	e
P(i)	x	x+d	x+2d	x+3d	x+4d

$$P(a) + P(b) + P(c) + P(d) + P(e) = 1 \Rightarrow 5x + 10d = 1$$

$$\Rightarrow x + 2d = \frac{1}{5}$$

$$P(a) + P(c) = \frac{1}{2} \Rightarrow 2x + 2d = \frac{1}{2} \Rightarrow x + d = \frac{1}{4}$$

$$\begin{cases} x + 2d = \frac{1}{5} \\ -x - d = -\frac{1}{4} \end{cases} \Rightarrow d = -\frac{1}{20} \quad x = \frac{1}{4} + \frac{1}{20} = \frac{6}{20} = \frac{3}{10}$$

$$P(\{b, e\}) = P(b) + P(e) = x + d + x + 4d = 2x + 5d$$

$$= \frac{6}{10} - \frac{1}{4} = 0.6 - 0.25 = 0.35$$

$$\Delta_{OBH'}: AH \parallel BH' \xrightarrow{\text{تالس}} \frac{OH}{OH'} = \frac{AH}{BH'}$$

$$\Rightarrow \frac{y}{y+4} = \frac{3}{6} \Rightarrow 2y = y+4 \Rightarrow y = 4$$

$$\text{مخروط کوچک } v = \frac{1}{3} \pi (AH)^2 \times OH = \frac{1}{3} \pi \times 9 \times 4 = 12\pi$$

$$\text{مخروط بزرگ } v = \frac{1}{3} \pi (BH')^2 \times OH' = \frac{1}{3} \pi \times 26 \times 8 = 96\pi$$

$$\text{مخروط ناقص } v = 96\pi - 12\pi = 84\pi$$

$$n(S) = 6!$$

۳ ۴۶

$$\text{دو برادر کنار هم باشند } n(A') = 5! \times 2!$$

$$P(A') = \frac{n(A')}{n(S)} = \frac{5! \times 2!}{6!} \Rightarrow P(A') = \frac{1}{3}$$

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{1}{3} \Rightarrow P(A) = \frac{2}{3}$$

$$n(S) = 6 \times 6 = 36$$

۲ ۴۷

شرط ریشه مضاعف داشتن معادله $x^2 + ax + b = 0$ آن است که $\Delta = 0$ باشد.

$$\Delta = 0 \Rightarrow a^2 - 4(1)(b) = 0 \Rightarrow a^2 = 4b$$

$$A = \{(2, 1), (4, 4)\} \Rightarrow n(A) = 2$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{2}{36} \Rightarrow P(A) = \frac{1}{18}$$

تاس دوم (b)

۱ ۴۸

$$P(A) = 0.24 \quad P(B) = 0.43 \quad P(A \cap B) = 0.08$$

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B) = 0.24 + 0.43 - 0.08 = 0.59$$

$$P(A \cup B)' = 1 - P(A \cup B) = 1 - 0.59 = 0.41$$

۴ ۴۹

فضای نمونه‌ای یک بازی $= \{(پ, پ, پ), (پ, پ, ر), (پ, ر, پ), (پ, ر, ر), (ر, پ, پ), (ر, پ, ر), (ر, ر, پ), (ر, ر, ر)\}$

$$n(S) = 8$$

پس در ۳ بازی، فضای نمونه‌ای $8 \times 8 \times 8 = 512$ حالت دارد.

۲ ۵۳

i	۱	۲	۳	۴
P(i)	$\frac{۳}{r}$	$\frac{۵}{r}$	$\frac{۷}{r}$	$\frac{۹}{r}$

$$P(۱)+P(۲)+P(۳)+P(۴)=۱ \Rightarrow \frac{۲۴}{r}=۱ \Rightarrow r=۲۴$$

$$P(۱)=\frac{۳}{r}=\frac{۳}{۲۴}=\frac{۱}{۸}$$

۴ ۵۴

i	$m_۱$	$m_۲$	$m_۳$	$w_۱$	$w_۲$	$w_۳$	$w_۴$
P(i)	$۲x$	$۲x$	$۲x$	$۳x$	$۳x$	$۳x$	$۳x$

$$P(m_۱)+P(m_۲)+P(m_۳)+P(w_۱)+P(w_۲)+P(w_۳)+P(w_۴)$$

$$=۱ \Rightarrow ۱۸x=۱ \Rightarrow x=\frac{۱}{۱۸}$$

$$P(m_۲, w_۳)=۲x+۳x=۵x=\frac{۵}{۱۸}$$

۱ ۵۵

اگر شخص a را کنار بگذاریم، ۳ نفر دیگر به ۶ حالت زیر

سوئیچ اتومبیل خود را برداشته‌اند.

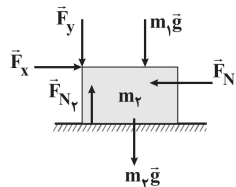
$$\left. \begin{array}{l} bcd \times \\ bdc \times \\ cbd \times \\ cdb \checkmark \\ dbc \checkmark \\ dcb \times \end{array} \right\} \Rightarrow n(S)=۶, n(A)=۲$$

$$P(A)=\frac{n(A)}{n(S)}=\frac{۲}{۶}=\frac{۱}{۳}$$

فیزیک

۲ ۵۶

نیروهای وارد بر جسم به جرم m_p را رسم می‌کنیم:

نیروی عمودی سطح که از طرف دیوار به جسم وارد می‌شود را با $\vec{F}_{N_1}$ و نیروی عمودی سطح که از طرف سطح افقی به جسم وارد می‌شود را با $\vec{F}_{N_p}$ نشان داده‌ایم. شرط ساکن ماندن جسم آن است که برآیند نیروهای وارد شده بر آن، در تمام راستاها صفر باشد، پس داریم:

$$F_{net_x} = 0 \Rightarrow F_x - F_{N_1} = 0 \Rightarrow F_{N_1} = 6N \Rightarrow \vec{F}_{N_1} = -6\hat{i} (N)$$

$$F_{net_y} = 0 \Rightarrow F_{N_p} - m_p g - m_1 g - F_y = 0$$

$$\Rightarrow F_{N_p} = \left(\frac{700}{1000} \times 10\right) + \left(\frac{300}{1000} \times 10\right) + 4$$

$$\Rightarrow F_{N_p} = 14N \Rightarrow \vec{F}_{N_p} = 14\hat{j} (N)$$

۲ ۵۷ هم در شروع حرکت و هم در اتمام حرکت، شتاب حرکت

آسانسور رو به بالاست، بنابراین اندازه نیروی عمودی سطح وارد شده بر شخص در لحظه شروع و اتمام حرکت برابر است با:

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{در لحظه شروع حرکت: } F_{N_1} = m(g+4) \\ \text{در لحظه اتمام حرکت: } F_{N_1} = m(g+8) \end{array} \right.$$

$$\Rightarrow \Delta F_{N_1} = m(g+8) - m(g+4) \Rightarrow \Delta F = 4m$$

$$\Rightarrow \Delta F = 4m \xrightarrow{\Delta F = 240N} 4m = 240$$

طبق اطلاعات سؤال، اختلاف اندازه نیروی عمودی سطح وارد شده بر شخص در ابتدای این حرکت با لحظات پایانی این حرکت برابر با $240N$ است، پس جرم شخص برابر است با:

$$\Rightarrow m = \frac{240}{4} = 60 \text{ kg}$$

$$\Rightarrow m = \frac{240}{4} = 60 \text{ kg}$$

۳ ۵۸ شرط شروع حرکت، غلبه نیروی $\vec{F}$ بر نیروی اصطکاک ایستایی

بیشینه است.

اندازه نیروی اصطکاک ایستایی بیشینه بین جسم و سطح برابر است با:

$$f_{s,max} = \mu_s F_N = \mu_s mg = 0.6 \times 5 \times 10 = 30N$$

با توجه به این که $f_{s,max} > F$ است، بنابراین جسم در این ۲ ثانیه حرکت نخواهد کرد و ساکن است.

با افزایش نیرو به $2F = 40N$ و با توجه به این که $2F > f_{s,max}$ است، بنابراین جسم حرکت کرده و شتاب حرکت آن برابر است با:

$$\left\{ \begin{array}{l} a_p = \frac{F_{net}}{m} = \frac{F - f_k}{m} \\ f_k = \mu_k F_N = \mu_k mg \xrightarrow{\mu_k = 0.3} 0.3 \times 5 \times 10 \Rightarrow f_k = 15N \end{array} \right.$$

$$\Rightarrow a_p = \frac{F - f_k}{m} = \frac{40 - 15}{5} = \frac{25}{5} \Rightarrow a_p = 5 \frac{m}{s^2}$$

جابه‌جایی جسم در این سه ثانیه که نیروی $2F$ به جسم وارد می‌شود، برابر است با:

$$\Delta x = \frac{1}{2} a_p t^2 + v_0 t + \frac{v_0^2}{2a}$$

$$\Rightarrow \Delta x = \frac{1}{2} \times 5 \times (3)^2 \Rightarrow \Delta x = \frac{1}{2} \times 5 \times 9 = 22.5m$$

سرعت جسم در پایان ثانیه پنجم برابر است با:

$$v = a_p t + \frac{v_0^2}{2a} = 5 \times 3 = 15 \frac{m}{s}$$

شتاب جسم از لحظه قطع نیروی $2F$ تا توقف کامل آن برابر است با:

$$a_p = \frac{F_{net}}{m} = \frac{-f_k}{m} = \frac{-15}{5} = -3 \frac{m}{s^2}$$

با استفاده از معادله سرعت - جابه‌جایی در حرکت با شتاب ثابت، جابه‌جایی جسم از لحظه قطع نیروی $2F$ تا توقف کامل آن برابر است با:

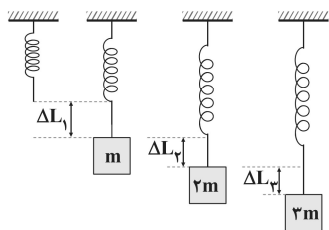
$$v^2 - v_0^2 = 2a_p \Delta x \Rightarrow 0 - (15)^2 = 2 \times (-3) \times \Delta x \Rightarrow \Delta x = 37.5m$$

بنابراین جابه‌جایی جسم از ابتدای وارد شدن نیروی $\vec{F}$ تا لحظه توقف جسم برابر است با:

$$22.5 + 37.5 = 60m$$

۱ ۵۹ طبق قانون هوک ($F_c = k\Delta L$)، تغییر طول فنر با نیروی

وارد شده به آن که برابر با وزن کل اجسام آویخته شده به آن است، نسبت مستقیم دارد، پس می‌توان نوشت:

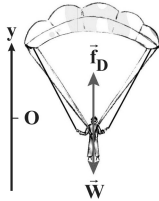
$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{\Delta L_2}{\Delta L_1} = \frac{2mg}{mg} = 2 = \alpha \\ \frac{\Delta L_3}{\Delta L_2} = \frac{3mg}{2mg} = \frac{3}{2} = \beta \end{array} \right. \Rightarrow \frac{\beta}{\alpha} = \frac{3}{2} = \frac{3}{4}$$

بررسی عبارت‌ها:

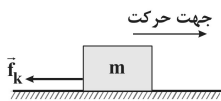
(الف) در هنگامی که چترباز، چترش را باز می‌کند، به سبب نیروی مقاومت هوایی که به آن وارد می‌شود، شتابی به سمت بالا خواهد داشت. (✓)

(ب) با توجه به شکل زیر، نیروی وزن به سمت پایین و نیروی مقاومت به سمت بالا است، پس عکس‌العمل نیروی مقاومت هوای وارد بر چترباز به سمت پایین است. (✓)

(ج) تندی حدی کم‌ترین تندی چترباز در حین سقوطش است. (x)

وقتی جسم مماس بر سطح پرتاب می‌شود، تنها نیروی وارد بر آن نیروی اصطکاک جنبشی است. ابتدا با استفاده از قانون دوم نیوتون، شتاب حرکت جسم را به دست می‌آوریم.

$$F_{\text{net}} = ma \Rightarrow -f_k = ma \Rightarrow -\mu_k mg = ma \Rightarrow a = -\mu_k g$$

مشخص است که چون جرم از طرفین رابطه حذف شده است، پس تأثیری در شتاب جسم در این سؤال ندارد. برای به دست آوردن مسافت لازم برای توقف، مراحل زیر را طی می‌کنیم:

$$v^2 - v_0^2 = 2a\Delta x \Rightarrow 0 - v_0^2 = 2a\Delta x \Rightarrow \Delta x = \frac{-v_0^2}{2a} = \frac{-v_0^2}{-2\mu_k g}$$

$$\Rightarrow \Delta x = \frac{v_0^2}{2\mu_k g}$$

$$\frac{\Delta x'}{\Delta x} = \left(\frac{v_0'}{v_0}\right)^2 \times \left(\frac{\mu_k}{\mu_k}\right) = \left(\frac{1}{2}\right)^2 \times \frac{1}{2}$$

بنابراین:

$$\Rightarrow \frac{\Delta x'}{\Delta x} = 0.125 \Rightarrow \Delta x' = 0.125 \Delta x$$

درصد تغییرات مسافت توقف جسم برابر است با:

$$\frac{\Delta x' - \Delta x}{\Delta x} \times 100 = \frac{0.125 \Delta x - \Delta x}{\Delta x} \times 100 = \frac{-0.875 \Delta x}{\Delta x} \times 100 = -87.5\%$$

بنابراین مسافت پیموده‌شده توسط جسم تا لحظه توقف، ۸۷.۵ درصد کاهش می‌یابد.

اندازه نیروی گرانشی بین دو ذره از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$$

که در این رابطه، G ثابت گرانش عمومی است.

با قرار دادن یکاها (واحدها) در رابطه فوق، یکای G به دست می‌آید:

$$N = [G] \times \frac{\text{kg} \cdot \text{kg}}{\text{m}^2} \Rightarrow [G] = \frac{N \cdot \text{m}^2}{\text{kg}^2}$$

یکای نیرو طبق قانون دوم نیوتون برابر است با:

$$F = ma \Rightarrow N = \frac{\text{kg} \cdot \text{m}}{\text{s}^2}$$

$$[G] = \frac{N \cdot \text{m}^2}{\text{kg}^2} = \frac{\text{kg} \times \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \times \text{m}^2}{\text{kg}^2} = \frac{\text{m}^3}{\text{kg} \cdot \text{s}^2}$$

در نتیجه خواهیم داشت:

از رابطه کار، یکای کار (= یکای انرژی) چنین به دست می‌آید:

$$W = Fd \Rightarrow J = N \cdot \text{m}$$

$$[G] = \frac{N \cdot \text{m}^3}{\text{kg}^2} = \frac{N \times \text{m} \times \text{m}}{\text{kg}^2} = \frac{J \cdot \text{m}}{\text{kg}^2}$$

پس داریم:

تنها گزینه‌ای که نمی‌تواند یکای ثابت گرانش عمومی باشد، گزینه (۱)، یعنی $\frac{N}{\text{kg}}$ است.

قانون دوم نیوتون برحسب تکانه برای نیروی ثابت از رابطه زیر

به دست می‌آید:

$$\vec{F}_{\text{net}} = \frac{\Delta \vec{p}}{\Delta t}$$

در مورد این سؤال که تنها نیروی وارد بر گلوله وزن آن است (چون در شرایط خلأ هستیم، نیروی مقاومت هوا وجود ندارد)، داریم:

$$\vec{F}_{\text{net}} = m\vec{g} = \frac{\Delta \vec{p}}{\Delta t}$$

پس بردار $\Delta \vec{p}$ همواره هم‌جهت با بردار وزن و رو به پایین است.

اندازه سرعت چترباز از لحظه رها شدن تا لحظه باز شدن

چترش افزایش می‌یابد و پس از باز شدن چترش (به علت شتابی که در ابتدا رو به بالا می‌گیرد و حرکتش کندشونده می‌شود) کاهش می‌یابد و در نتیجه نیروی مقاومت هوا نیز کم می‌شود تا این‌که نیروی مقاومت هوا و وزن هم‌اندازه شده و

نیروهای وارد بر چترباز، متوازن می‌شوند. پس از این چترباز با تندی ثابتی موسوم به تندی حدی به طرف پایین حرکت می‌کند.

بزرگی نیروی گرانش وارد شده به سفینه از طرف کره ماه، ۲۵ درصد بزرگی نیروی گرانش وارد شده به سفینه از طرف زمین است، بنابراین:

$$\frac{F_p}{F_1} = \frac{M_p}{M_1} \times \left(\frac{r_1}{r_p}\right)^2 \quad \frac{F_p = 4F_1}{M_p = 11M_1} \rightarrow 4 = 11 \times \left(\frac{r_1}{r_p}\right)^2$$

$$\xrightarrow{\text{جذر می‌گیریم}} 2 = 9 \times \left(\frac{r_1}{r_p}\right) \Rightarrow r_p = 4/5 r_1$$

فاصله مرکز کره ماه تا مرکز کره زمین برابر $m \times 374 \times 10^6$ است، در نتیجه خواهیم داشت:

$$r_1 + r_p = 374 \times 10^6 \quad \xrightarrow{r_p = 4/5 r_1} \quad 4/5 r_1 + r_1 = 374 \times 10^6$$

$$\Rightarrow 5/5 r_1 = 374 \times 10^6 \Rightarrow r_1 = \frac{374 \times 10^6}{5/5}$$

$$\Rightarrow r_1 = 68 \times 10^6 \text{ m} \quad \xrightarrow{r_p = 4/5 r_1} \quad r_p = 4/5 \times (68 \times 10^6)$$

$$\Rightarrow r_p = 30.6 \times 10^6 \text{ m} = 0/306 \times 10^9 \text{ m} = 0/306 \text{ Gm}$$

۶۷ | ۳ ابتدا تمام نیروهای وارد شده بر جسم را رسم می‌کنیم. با توجه به این‌که جسم در حالت تعادل قرار دارد، می‌توان نوشت:

$$\begin{cases} F_{\text{net},x} = 0 \Rightarrow F_N = F \\ F_{\text{net},y} = 0 \Rightarrow f_s = mg \end{cases}$$

بررسی گزینه‌ها:

(۱) بیشینه نیروی اصطکاک ایستایی بین جسم و سطح از رابطه $f_{s,\text{max}} = \mu_s F_N$ به دست می‌آید، بنابراین با کاهش اندازه F_N ، بیشینه نیروی اصطکاک ایستایی نیز کاهش می‌یابد.

(۲) نیروی وارد شده از طرف سطح به جسم برابر با برآیند نیروهای عمودی سطح و نیروی اصطکاک است، یعنی:

$$R = \sqrt{F_N^2 + f_s^2}$$

بنابراین با کاهش اندازه نیروی F_N ، نیروی وارد شده از طرف سطح بر جسم نیز کاهش می‌یابد.

(۳) با توجه به این‌که جسم ساکن است، نیروی اصطکاک بین جسم و سطح، برابر با نیروی وزن جسم است، بنابراین با کاهش اندازه نیروی F_N و با توجه به ساکن ماندن جسم، هم‌چنان نیروی اصطکاک برابر mg بوده و ثابت می‌ماند.

(۴) اندازه نیروی عمودی سطح وارد شده بر جسم (F_N) ، برابر با اندازه نیروی F_N است، بنابراین با کاهش اندازه نیروی F_N ، نیروی عمودی سطح نیز کاهش می‌یابد.

در حالت اول و با توجه به قانون دوم نیوتون در راستای قائم داریم:

$$F_{\text{net}} = ma \Rightarrow mg - T = ma \quad (1)$$

در حالت دوم که جسم رو به بالا حرکت می‌کند، می‌توان نوشت:

$$F_{\text{net}} = ma \Rightarrow 2T - mg = ma \quad (2)$$

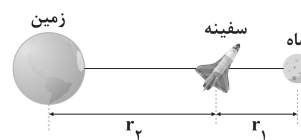
چون مقادیر ma در هر دو رابطه (۱) و (۲) برابرند، می‌توان سمت چپ هر دو رابطه را مساوی قرار داد، بنابراین:

$$mg - T = 2T - mg \Rightarrow 2mg = 3T \Rightarrow \frac{mg}{T} = \frac{3}{2}$$

۶۵ | ۴ تکانه برابر با حاصل ضرب سرعت جسم در جرم جسم است، پس هر جا تکانه صفر شود، یعنی سرعت صفر شده است، پس تنها در لحظه t_p سرعت صفر است.

شیب خط مماس بر نمودار $p-t$ بیانگر جرم در شتاب است (ma) ، که همان نیرو است، پس هر جا شیب خط مماس بر نمودار $p-t$ صفر شود، نیرو صفر شده و در نتیجه شتاب صفر می‌شود که این اتفاق تنها در لحظه t_p اتفاق افتاده است.

۶۶ | ۱ ابتدا شکل ساده‌ای از وضعیت سفینه و کره زمین و کره ماه را رسم می‌کنیم:

اطلاعات مربوط به کره ماه را با اندیس (۱) و اطلاعات مربوط به کره زمین را با اندیس (۲) نشان می‌دهیم و داریم:

$$F = \frac{GM_{\text{کره}} m_{\text{سفینه}}}{r^2} \Rightarrow \frac{F_p}{F_1} = \frac{M_p}{M_1} \times \left(\frac{r_1}{r_p}\right)^2$$

توجه داشته باشید که G و سفینه m در هر دو رابطه F_p و F_1 یکسان هستند، در نتیجه با هم ساده شده‌اند.

به کمک قانون دوم نیوتون در حالت افقی، مقدار نیروی اصطکاک جنبشی را به دست می‌آوریم:

$$F_{\text{net}} = ma \Rightarrow F_f - f_k = ma \Rightarrow 30 - f_k = 5m \Rightarrow f_k = 30 - 5m \quad (1)$$

جسم در راستای قائم، حرکتی ندارد، پس برابری نیروهای وارد شده بر جسم در راستای قائم صفر است، بنابراین:

$$F_{\text{net}_y} = 0 \Rightarrow F_N + F_f = mg \Rightarrow F_N = mg - F_f \Rightarrow F_N = 10m - 5 \quad (2)$$

طبق اطلاعات داده شده در سؤال، اندازه نیرویی که سطح به این جسم وارد می‌کند، برابر با ۲۵ N است، بنابراین:

$$R = \sqrt{F_N^2 + f_k^2} \Rightarrow 25 = \sqrt{F_N^2 + f_k^2}$$

$$\xrightarrow{(1) \text{ و } (2)} 25 = \sqrt{(10m - 5)^2 + (30 - 5m)^2}$$

$$\Rightarrow 625 = (10m - 5)^2 + (30 - 5m)^2$$

با حل معادله فوق، مقدار m برابر 2 kg به دست می‌آید. البته توصیه می‌شود به جای حل معادله که بسیار وقت‌گیر است، مقادیر داده شده در گزینه‌ها را در این معادله امتحان کنید تا به گزینه‌ای که صدق می‌کند، برسید.

نیرویی که جسم به کف آسانسور وارد می‌کند در حالت اول به صورت زیر به دست می‌آید:

$$N_1 = m(g - a) = 3 \times (10 - 2) = 3 \times 8 = 24 \text{ N}$$

در حالت دوم اندازه نیروی مورد نظر $12/5$ درصد افزایش یافته است، بنابراین خواهیم داشت:

$$N_2 = \frac{100 + 12/5}{100} N_1 = \frac{112/5}{100} N_1 = 1/125 \times 24 = 27 \text{ N}$$

بزرگی شتاب حرکت جسم در حالت دوم برابر است با:

$$N_2 = m(g - a) \Rightarrow 27 = 3 \times (10 - a) \Rightarrow 27 = 30 - 3a$$

$$\Rightarrow 3a = 3 \Rightarrow a = 1 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

در نتیجه تغییرات بزرگی شتاب حرکت آسانسور نیز $1 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$ است.

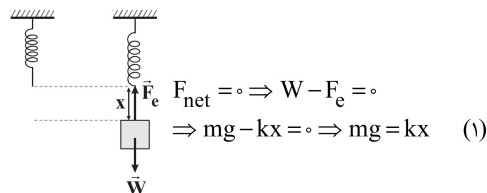
به کمک تغییرات تکانه توپ، اندازه نیروی خالص متوسط

وارد شده به جسم را در مدت زمان برخورد با زمین به دست می‌آوریم:

$$F_{\text{av}} = \frac{\Delta p}{\Delta t} = \frac{m \Delta v}{\Delta t} = \frac{3 \times (3 - (-5))}{0/04} = \frac{3 \times 8}{0/04} \Rightarrow F_{\text{av}} = 600 \text{ N}$$

۶۸ | هنگامی که وزنه به فنر متصل به سقف، آویزان است، طول فنر

به اندازه x متر افزایش می‌یابد و چون فنر در حال تعادل است، هیچ شتابی ندارد، بنابراین:

در این حالت با نیرویی وزنه را به اندازه x' پایین کشیدیم، در نتیجه داریم:

$$F_{\text{net}} = ma \Rightarrow F_e' - mg = ma \Rightarrow k(x + x') - mg = ma$$

$$\xrightarrow{(1)} kx + kx' - kx = ma \Rightarrow kx' = ma \Rightarrow a = \frac{kx'}{m}$$

$$\Rightarrow a = \frac{75 \times 4 \times 10^{-2}}{5} = 0/6 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

۶۹ | ۴ با استفاده از رابطه تکانه، ابتدا معادله سرعت - زمان جسم را

محاسبه می‌کنیم:

$$p = mv \Rightarrow v = \frac{p}{m} = \frac{t^2 + t - 54}{1} \Rightarrow v = t^2 + t - 54$$

سرعت متحرک را با استفاده از رابطه انرژی جنبشی محاسبه می‌کنیم:

$$K = \frac{1}{2} mv^2 \xrightarrow{K=2J} 2 = \frac{1}{2} \times 1 \times v^2 \Rightarrow v^2 = 4 \Rightarrow v = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

با استفاده از معادله سرعت - زمان، لحظه‌ای که سرعت متحرک، $2 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ است را

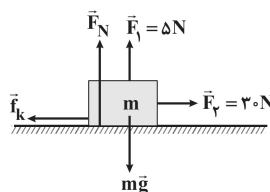
به دست می‌آوریم:

$$2 = t^2 + t - 54 \Rightarrow t^2 + t - 56 = 0 \Rightarrow (t - 7)(t + 8) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} t - 7 = 0 \Rightarrow t = 7 \text{ s} & (\checkmark) \\ t + 8 = 0 \Rightarrow t = -8 \text{ s} & (\times) \end{cases}$$

در نتیجه در لحظه $t = 7 \text{ s}$ ، انرژی جنبشی جسم برابر با 2 J می‌شود.

۷۰ | ۳ نیروهای وارد شده بر جسم را رسم می‌کنیم:

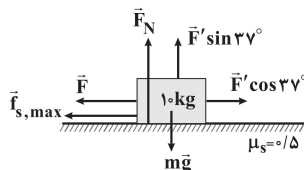
$$\begin{cases} S_1 = \frac{v_0 + v}{2} \times \frac{t}{2} = \frac{2t + t}{2} \times \frac{t}{2} = \frac{3t^2}{4} \\ S_2 = \frac{v \times t}{2} = \frac{t \times t}{2} = \frac{t^2}{2} \end{cases}$$

طبق اطلاعات داده شده در سؤال داریم:

$$S_1 = S_2 + 50 \Rightarrow \frac{3t^2}{4} = \frac{t^2}{2} + 50 \Rightarrow t = 10 \text{ s}$$

بنابراین تندی اولیه پرتاب این جسم برابر است با: $v_0 = 2t = 2 \times 10 = 20 \frac{\text{m}}{\text{s}}$

فرض می‌کنیم جسم در آستانه حرکت به سمت راست است، **۷۴ ۴**

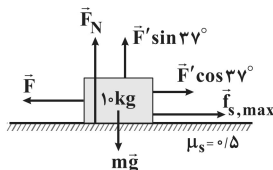

$$\begin{cases} F_{\text{net}_x} = 0 \Rightarrow F' \cos 37^\circ = F + f_{s, \text{max}} \Rightarrow F' \cos 37^\circ = F + \mu_s F_N \\ F_{\text{net}_y} = 0 \Rightarrow F_N + F' \sin 37^\circ = mg \Rightarrow F_N = mg - F' \sin 37^\circ \end{cases}$$

$$\Rightarrow F' \cos 37^\circ = F + \mu_s (mg - F' \sin 37^\circ)$$

$$\Rightarrow 100 \times 0.8 = F + 0.5(100 - 60) \Rightarrow 80 = F + 20 \Rightarrow F = 60 \text{ N}$$

این بار فرض می‌کنیم جسم در آستانه حرکت به سمت چپ است، بنابراین:

$$\begin{cases} F_{\text{net}_x} = 0 \Rightarrow F = F' \cos 37^\circ + f_{s, \text{max}} \\ F_{\text{net}_y} = 0 \Rightarrow F_N + F' \sin 37^\circ = mg \Rightarrow F_N = mg - F' \sin 37^\circ \end{cases}$$

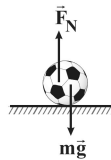
$$\Rightarrow F = F' \cos 37^\circ + \mu_s (mg - F' \sin 37^\circ)$$

$$\Rightarrow F = 100 \times 0.8 + 0.5 \times (100 - 60) \Rightarrow F = 80 + 20 \Rightarrow F = 100 \text{ N}$$

در نتیجه با در نظر گرفتن این که جسم در آستانه حرکت به سمت راست قرار

بگیرد و یا به سمت چپ، هر دو گزینه (۱) و (۳) می‌توانند صحیح باشند.

در هنگام برخورد توپ با زمین، دو نیروی $\vec{F}_N$ و $m\vec{g}$ به توپ وارد می‌شوند که برآیند آن‌ها ($\vec{F}_{av}$) به سمت بالا می‌باشد و داریم:

$$F_{av} = F_N - mg \Rightarrow 600 = F_N - 3 \times 10 = F_N - 30 \Rightarrow F_N = 630 \text{ N}$$

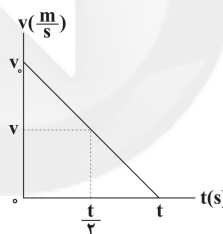
دقت کنید: توجه داشته باشید در بازه زمانی مورد نظر، توپ در حال تعادل قرار ندارد و شما نمی‌توانید $\vec{F}_N$ را برابر $m\vec{g}$ قرار دهید.

۷۳ ۳ تنها نیروی وارد بر جسم، نیروی اصطکاک جنبشی است،

بنابراین خواهیم داشت:

$$F_{\text{net}} = ma \Rightarrow -\mu_k mg = ma \Rightarrow a = -\mu_k g = -0.2 \times 10 = -2 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

جسم با تندی اولیه v_0 پرتاب شده و پس از مدت زمان t ، متوقف می‌شود، بنابراین نمودار سرعت - زمان حرکت این جسم به صورت زیر است:

تندی متحرک در لحظه $t = 0$ برابر است با:

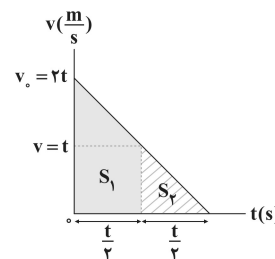
$$v = at + v_0 \xrightarrow{v=0} -v_0 = at \Rightarrow -v_0 = -2t \Rightarrow v_0 = 2t$$

با توجه به این که سرعت متحرک در لحظه t برابر صفر است و با توجه به مفهوم

شتاب، سرعت آن $\frac{t}{2}$ ثانیه قبل از لحظه توقف برابر است با:

$$v = |a| \times \frac{t}{2} \xrightarrow{|a| = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} v = 2 \times \frac{t}{2} = t$$

مساحت زیر نمودار سرعت زمان برابر جابه‌جایی متحرک است، پس:

با توجه به این که هر دو ماهواره در مسیری دایره‌ای شکل در حال گردش هستند، داریم:

$$F_{\text{net}} = \frac{mv^2}{r} \xrightarrow{F_{\text{net}} = F_{\text{گرانشی}} = \frac{GmM_e}{r^2}} \frac{mv^2}{r} = \frac{GmM_e}{r^2}$$

$$\Rightarrow v = \sqrt{\frac{GM_e}{r}} \Rightarrow \frac{v_1}{v_2} = \sqrt{\frac{r_2}{r_1}} \Rightarrow \frac{1}{2} = \sqrt{\frac{r_1}{r_2}} \quad \text{طرفین را به توان ۲ می‌رسانیم}$$

$$\frac{1}{4} = \frac{r_1}{r_2} \Rightarrow r_2 = 4r_1$$

با جایگذاری مقدار $r_1 = 2R_e$ در رابطه فوق می‌توان نوشت:

$$r_2 = 4r_1 \xrightarrow{r_1 = R_e + R_e} 4(2R_e) = 8R_e$$

$$\Rightarrow r_2 = R_e + h_2 \xrightarrow{r_2 = 8R_e} 8R_e = R_e + h_2 \quad \text{از طرفی داریم:}$$

$$\Rightarrow 7R_e = h_2 \Rightarrow R_e = \frac{1}{7}h_2$$

۷۷ | می‌دانیم دوره گردش دو ماهواره، مستقل از جرم آن‌هاست و برای مقایسه دوره دو ماهواره، با توجه به رابطه دوره گردش داریم:

$$T = \frac{2\pi r}{v} \Rightarrow \frac{T_1}{T_2} = \frac{r_1}{r_2} \times \frac{v_2}{v_1}$$

با توجه به این که هر دو ماهواره در مسیر دایره‌ای شکل در حال گردش هستند، داریم:

$$F_{\text{net}} = m \frac{v^2}{r} \xrightarrow{F_{\text{net}} = F_{\text{گرانشی}} = \frac{GmM_e}{r^2}} \frac{mv^2}{r} = \frac{GmM_e}{r^2}$$

$$\Rightarrow v = \sqrt{\frac{GM_e}{r}} \Rightarrow \frac{v_1}{v_2} = \sqrt{\frac{r_2}{r_1}} \quad (*)$$

$$\frac{T_1}{T_2} = \frac{r_1}{r_2} \times \frac{v_2}{v_1} \xrightarrow{(*)} \frac{T_1}{T_2} = \frac{r_1}{r_2} \times \sqrt{\frac{r_2}{r_1}} \Rightarrow \frac{T_1}{T_2} = \sqrt{\left(\frac{r_1}{r_2}\right)^3}$$

بنابراین:

ماهواره اول، در ارتفاعی معادل شعاع زمین و ماهواره دوم در ارتفاعی معادل ۳ برابر شعاع زمین قرار دارد، بنابراین:

$$r_1 = h_1 + R_e \xrightarrow{h_1 = R_e} r_1 = R_e + R_e = 2R_e$$

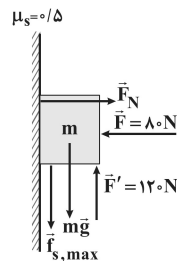
$$r_2 = h_2 + R_e \xrightarrow{h_2 = 3R_e} r_2 = 3R_e + R_e = 4R_e$$

در نتیجه داریم:

$$\frac{T_1}{T_2} = \sqrt{\left(\frac{r_1}{r_2}\right)^3} \xrightarrow{r_1 = 2R_e, r_2 = 4R_e} \frac{T_1}{T_2} = \sqrt{\left(\frac{2R_e}{4R_e}\right)^3} = \sqrt{\left(\frac{1}{2}\right)^3} = \sqrt{\frac{1}{8}} = \frac{1}{\sqrt{8}}$$

$$\Rightarrow \frac{T_1}{T_2} = \frac{1}{\sqrt{8}} \times \frac{\sqrt{8}}{\sqrt{8}} = \frac{\sqrt{8}}{8} = \frac{2\sqrt{2}}{8}$$

۷۵ | با فرض این که جسم در آستانه حرکت رو به بالا باشد، خواهیم داشت:

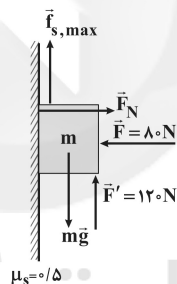
$$F_{\text{net}_x} = 0 \Rightarrow F_N = F = \lambda \cdot N$$

$$F_{\text{net}_y} = 0 \Rightarrow F' = mg + f_{s,\text{max}} \Rightarrow 120 = mg + (0.5 \times \lambda \cdot 80)$$

$$\Rightarrow 120 = mg + 40 \Rightarrow mg = 80 \xrightarrow{g = 10 \frac{\text{N}}{\text{kg}}} m_{\text{min}} = \frac{80}{10} = 8 \text{ kg}$$

m باید حداقل ۸ kg باشد.

با فرض این که جسم در آستانه حرکت رو به پایین باشد نیز می‌توان نوشت:

$$mg = F' + f_{s,\text{max}}$$

$$\Rightarrow mg = 120 + (0.5 \times \lambda \cdot 80)$$

$$\Rightarrow mg = 120 + 40 = 160 \xrightarrow{g = 10 \frac{\text{N}}{\text{kg}}} m = \frac{160}{10} = 16 \text{ kg}$$

$$\Rightarrow m_{\text{max}} = 16 \text{ kg}$$

بنابراین به‌ازای هر جرم $8 \text{ kg} \leq m \leq 16 \text{ kg}$ جسم روی دیوار ثابت می‌ماند.

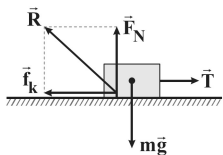
۷۶ | با توجه به برابر بودن تکانه دو ماهواره با یکدیگر، می‌توان نوشت:

$$r_1 = R_e + h_1 = R_e + R_e = 2R_e, \quad p_1 = p_2$$

$$p_1 = p_2 \Rightarrow m_1 v_1 = m_2 v_2 \xrightarrow{m_1 = 2m, m_2 = m} 2m v_1 = m v_2 \Rightarrow v_2 = 2v_1$$

۸۰ ۲ نیروهای وارد بر جسم را رسم می‌کنیم:

جسم با سرعت ثابت حرکت می‌کند، پس شتاب حرکت آن صفر است، بنابراین با توجه به قانون دوم نیوتون می‌توان نوشت:

$$F_{\text{net}} = ma \xrightarrow{a=0} F_{\text{net}} = 0 \Rightarrow T - f_k = 0$$

$$\Rightarrow T = f_k \xrightarrow{f_k = \mu_k mg} T = \mu_k mg$$

$$\xrightarrow{\frac{m=0.5\text{kg}}{\mu_k=0.5}} T = 0.5 \times 0.5 \times 10 = 2.5\text{N} \Rightarrow f_k = 2.5\text{N}$$

اندازه نیرویی که سطح بر جسم وارد می‌کند ($\vec{R}$) برابر است با:

$$R = \sqrt{f_k^2 + F_N^2} \xrightarrow{F_N = mg} \sqrt{f_k^2 + (mg)^2} = \sqrt{2.5^2 + 5.0^2} = 5.59\sqrt{2}\text{N}$$

نسبت خواسته شده برابر است با:

$$\frac{T}{R} = \frac{2.5}{5.59\sqrt{2}} = \frac{1}{\sqrt{2}} \times \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2} \Rightarrow \frac{T}{R} = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

۸۱ ۳ در نمودار $P-T$ ، خط گذرنده از مبدأ مختصات، نشان‌دهنده

فرایند هم‌حجم است. از آن‌جا که خط گذرنده از نقاط a و d از مبدأ مختصات می‌گذرد، حجم گاز در نقطه a با حجم گاز در نقطه b برابر بوده و کار در کل مسیر برابر صفر است. همچنین از نقطه a تا نقطه d دما افزایش یافته، پس ΔU نیز افزایش یافته و مثبت است. حال بنابر قانون اول ترمودینامیک داریم:

$$\Delta U = Q + W \xrightarrow{W=0} Q = \Delta U \xrightarrow{\Delta U > 0} Q > 0$$

از آن‌جا که Q مثبت است، یعنی گاز گرما گرفته است، بنابراین Q سؤال که گرمای گرفته شده از گاز است، منفی خواهد بود.

۸۲ ۱ می‌دانیم مساحت سطح زیر نمودار $P-V$ بیان‌کننده قدرمطلق

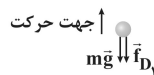
کار انجام شده توسط گاز است. با توجه به شکل باید در ابتدا مقدار تقریبی برای مساحت زیر نمودار ($|W|$) به دست آوریم. با وصل کردن نقطه A به نقطه B دوزنقهای قائم‌الزاویه به دست می‌آید که مساحت آن برابر است با:

$$S = \frac{(3+12) \times 10^5 \times 3 \times 10^{-3}}{2} = 2250\text{J}$$

از آن‌جا که گاز منقبض شده است، پس داریم:

۷۸ ۲ شتاب بالا رفتن گلوله را با استفاده از قانون دوم نیوتون

محاسبه می‌کنیم:

$$\text{شتاب بالا رفتن گلوله} \Rightarrow F_{\text{net}1} = ma_1 \Rightarrow -mg - f_{D1} = ma_1$$

$$\xrightarrow{f_{D1} = \frac{25}{100}mg} -mg - \frac{25}{100}mg = ma_1 \Rightarrow -\frac{5}{4}mg = ma_1$$

$$\Rightarrow a_1 = -\frac{5}{4}g$$

شتاب پایین آمدن (سقوط) گلوله را نیز با استفاده از قانون دوم نیوتون تعیین می‌کنیم:

$$\text{شتاب پایین آمدن} \Rightarrow F_{\text{net}2} = ma_2 \Rightarrow mg - f_{D2} = ma_2$$

$$\xrightarrow{f_{D2} = \frac{20}{100}mg} mg - \frac{20}{100}mg = ma_2 \Rightarrow \frac{8}{10}mg = ma_2$$

$$\Rightarrow a_2 = \frac{8}{10}g \Rightarrow a_2 = \frac{4}{5}g$$

جابه‌جایی گلوله در مسیر رفت و برگشت یکسان است، بنابراین:

$$|\Delta y_1| = |\Delta y_2| \Rightarrow \frac{1}{2}a_1 t_1^2 = \frac{1}{2}a_2 t_2^2 \Rightarrow \frac{5}{4}t_1^2 = \frac{4}{5}t_2^2$$

$$\Rightarrow \left(\frac{t_1}{t_2}\right)^2 = \left(\frac{4}{5}\right)^2 \Rightarrow \left(\frac{t_1}{t_2}\right)^2 = \frac{16}{25} \xrightarrow{\text{جذر می‌گیریم}} \frac{t_1}{t_2} = \frac{4}{5}$$

۷۹ ۱ با استفاده از رابطه $T = \frac{t}{n}$ ، دوره حرکت متحرک را

محاسبه می‌کنیم:

$$T = \frac{t}{n} = \frac{60}{120} = \frac{1}{2}\text{s}$$

حال با استفاده از رابطه $v = \frac{2\pi r}{T}$ ، سرعت حرکت متحرک را محاسبه می‌کنیم:

$$v = \frac{2\pi r}{T} \xrightarrow{\frac{T=1/2\text{s}}{r=d/2=5\text{m}}} v = \frac{2\pi \times 5}{1/2} = 20\pi \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

حال با استفاده از رابطه $F = \frac{mv^2}{r}$ ، اندازه نیروی مرکزگری وارد بر متحرک را

محاسبه می‌کنیم:

$$F = \frac{mv^2}{r} = \frac{2/5 \times (20\pi)^2}{5} = \frac{2/5 \times (400\pi^2)}{5} = 200\pi^2$$

$$\Rightarrow F = 200\pi^2 \text{ (N)}$$

۸۵ ۳ فرایند bc یک فرایند هم‌دما است، بنابراین:

$$\Delta T = 0 \Rightarrow \Delta U = 0$$

$$\Delta V > 0 \Rightarrow W < 0$$

$$\Delta U = Q + W \xrightarrow{\Delta U = 0} Q + W = 0 \Rightarrow Q = -W \xrightarrow{W < 0} Q > 0$$

در فرایند ab که هم‌حجم است، داریم:

$$\Delta V = 0 \Rightarrow W = 0$$

در این فرایند، فشار گاز افزایش یافته است، بنابراین دمای گاز نیز افزایش یافته

است، در نتیجه:

$$\Delta T > 0 \Rightarrow \Delta U > 0$$

$$\Delta U = Q + W \xrightarrow{W = 0} \Delta U = Q \xrightarrow{\Delta U > 0} Q > 0$$

در فرایند da که بی‌دررو است، داریم:

$$Q = 0$$

$$\Delta V < 0 \Rightarrow W > 0$$

$$\Delta U = Q + W \xrightarrow{Q = 0} \Delta U = W \xrightarrow{W > 0} \Delta U > 0$$

ΔU	W	Q	کمیت فرایند
صفر	منفی	مثبت	bc
مثبت	صفر	مثبت	ab
مثبت	مثبت	صفر	da

۸۶ ۱ با استفاده از رابطه بازده ماشین گرمایی داریم:

$$\eta = 1 - \frac{|Q_L|}{Q_H} \quad \eta = \frac{27}{50} = \frac{27}{50} \Rightarrow \frac{27}{50} = 1 - \frac{|Q_L|}{Q_H} \Rightarrow \frac{|Q_L|}{Q_H} = \frac{23}{50}$$

$$\Rightarrow \frac{25}{Q_H} = \frac{23}{50} \Rightarrow Q_H = 400 \text{ J}$$

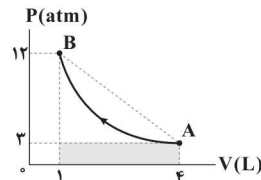
بنابراین:

$$Q_H = |W| + |Q_L| \Rightarrow 400 = |W| + 250 \Rightarrow |W| = 150 \text{ J}$$

این ماشین در هر ثانیه، چهار چرخه کامل را طی می‌کند، پس یک چرخه را

در $\frac{1}{4}$ ثانیه طی می‌کند. در نتیجه با استفاده از رابطه توان داریم:

$$P = \frac{W}{\Delta t} \Rightarrow P = \frac{150}{\frac{1}{4}} = 600 \text{ W}$$

پس W نهایتاً می‌تواند ۲۲۵ J شود. هم‌چنین مقدار W باید از مساحت مستطیل زیر نمودار بیشتر باشد چرا که مساحت زیر نمودار نمی‌تواند از آن کم‌تر باشد، پس داریم:

$$S_{\text{مستطیل}} = 3 \times 10^{-3} \times 3 \times 10^5 = 900$$

پس کار انجام‌شده در محدوده ۹۰۰ و ۲۲۵ J است.

با توجه به قانون اول ترمودینامیک و این‌که فرایند، هم‌دما است، داریم:

$$\Delta U = Q + W \xrightarrow{\Delta U = 0} Q = -W$$

از آن‌جا که W در محدوده ۹۰۰ J و ۲۲۵ J است، Q نیز در محدوده ۹۰۰ J و -۲۲۵ J است.

۸۳ ۳ فرایندهای ab، bc و ca به ترتیب هم‌دما، هم‌حجم و

بی‌دررو هستند. به یاد داشته باشید که بین دو فرایند هم‌دما و بی‌دررو،

فرایندی بی‌دررو است که شیب بیشتری دارد، یعنی ca. هم‌چنین طی

فرایند ab، حجم گاز افزایش می‌یابد (ردگزینه‌های (۲) و (۴)). فرایند bc یک

فرایند هم‌حجم است که طی آن دما کاهش می‌یابد. (ردگزینه (۱))

۸۴ ۴ در یک چرخه ترمودینامیکی، تغییرات انرژی درونی گاز برابر

صفر است ($\Delta U = 0$)، پس با استفاده از قانون اول ترمودینامیک داریم:

$$\Delta U = Q + W \xrightarrow{\Delta U = 0} Q + W = 0 \Rightarrow W = -Q$$

گاز در این چرخه ۲۵۰ ژول گرما از دست می‌دهد، یعنی:

$$Q = -250 \text{ J}$$

بنابراین $W = 250 \text{ J}$ خواهد بود. در چرخه‌های پادساعتگرد در صفحه P-V

کار انجام‌شده روی دستگاه، مثبت است.

اندازه کار انجام‌شده در چرخه برابر با مساحت سطح داخل چرخه در

صفحه P-V است.

$$S = |W| \Rightarrow S = 250 \Rightarrow \frac{1 \times 10^{-3} \times (P_2 - 1) \times 10^5}{2} = 250$$

$$\Rightarrow (P_2 - 1) \times 100 = 500 \Rightarrow P_2 - 1 = 5 \Rightarrow P_2 = 6 \text{ atm}$$

حال می‌دانیم مقدار مول اضافه‌شده به ظرف معادل اختلاف تعداد مول گاز در حالت دوم و تعداد مول گاز در حالت اول است، بنابراین:

$$n_{\text{اضافه شده}} = n_2 - n_1 = \frac{P_2 V_2}{R_2 T_2} - \frac{P_1 V_1}{R_1 T_1}$$

$$= \frac{7/2 \times 10^5 \times 20 \times 10^{-3}}{8 \times 240} - \frac{4 \times 10^5 \times 20 \times 10^{-3}}{8 \times 200}$$

$$\Rightarrow n_{\text{اضافه شده}} = 7/5 - 5 = 2/5 \text{ mol}$$

دقت کنید: دمای گاز در حالت اول و دوم باید برحسب کلونین باشد.

حال جرم $2/5 \text{ mol}$ هلیوم را با توجه به جرم مولی آن محاسبه می‌کنیم:

$$m = n \times M = 2/5 \times 4 = 1.6 \text{ g}$$

۹۰ بررسی گزینه‌ها:

(۱) هنگامی که پیستون در بالاترین وضعیت خود قرار دارد، شمع جرقه می‌زند. (×)

(۲) مراحل ضربه تراکم و ضربه قدرت، بی‌دررو و مراحل آتش گرفتن و تخلیه، هم‌حجم هستند. (✓)

(۳) در مرحله تخلیه، فشار گاز داخل سیلندر با فشار جو یکسان است. (×)

(۴) محصولات احتراق در مراحل تخلیه و ضربه خروج گاز از دریچه خارج می‌شوند. (×)

۹۱ ابتدا به کمک قاعده دست راست، قطب‌های مغناطیسی

سیملوله سمت چپ را مشخص می‌کنیم:

بنابراین سیملوله (۱) در حال دفع کردن آهنربا است، بنابراین حتماً آهنربا به سیملوله (۱) نزدیک شده است که سیملوله (۱) با نزدیک شدن آن مخالفت می‌کند.

از طرف دیگر آهنربا در حال دور شدن از سیملوله (۲) می‌باشد، بنابراین سمت چپ سیملوله (۲) قطب N می‌شود تا آهنربا را جذب کند. با استفاده از قاعده دست راست، جهت جریان القایی در سیملوله (۲) را مشخص می‌کنیم، بنابراین جریان در مقاومت R_2 از F به E عبور می‌کند.

با توجه به شکل و از آن‌جا که شیب نمودار فرایند بی‌دررو

بیشتر از شیب نمودار فرایند هم‌دما باید باشد، پس فرایند هم‌دما و bc فرایند بی‌دررو است.

تغییرات انرژی درونی یک چرخه همواره برابر صفر است، پس برای این چرخه می‌توان نوشت:

$$\Delta U_{\text{کل}} = \Delta U_{ab} + \Delta U_{bc} + \Delta U_{ca}$$

$$\frac{\Delta U_{ab} = 0}{Q_{bc} = 0} \rightarrow W_{bc} + Q_{ca} + W_{ca} = 0$$

$$\frac{Q_{ca} = -3000 \text{ J}}{\rightarrow} W_{bc} + W_{ca} = 3000 \text{ J}$$

کار انجام‌شده روی گاز در فرایند هم‌فشار ca را می‌توان از روی نمودار محاسبه کرد:

$$W_{ca} = -P\Delta V = -3 \times 10^5 \times (2-6) \times 10^{-3} = 1200 \text{ J}$$

$$W_{bc} + W_{ca} = 3000 \text{ J}$$

$$\frac{W_{ca} = 1200 \text{ J}}{\rightarrow} W_{bc} + 1200 = 3000 \Rightarrow W_{bc} = 1800 \text{ J}$$

فقط عبارت «ج» درست است. ۸۸

تغییرات انرژی درونی گاز در یک چرخه برابر صفر است.

از طرفی در چرخه‌های پادساعتگرد در صفحه $P-V$ ، کار انجام‌شده روی دستگاه (گاز)، مثبت است.

$$\Delta U_{\text{کل}} = W_{\text{کل}} + Q_{\text{کل}} \xrightarrow{\Delta U_{\text{کل}} = 0} Q_{\text{کل}} = -W_{\text{کل}} \xrightarrow{W_{\text{کل}} > 0} Q_{\text{کل}} < 0$$

بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف)

$$\begin{cases} \Delta U_{cd} = Q_{cd} + W_{cd} \Rightarrow \Delta U_{cd} = W_{cd} \\ \Delta V_{cd} < 0 \Rightarrow W_{cd} > 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \Delta U_{cd} > 0 \Rightarrow U_d - U_c > 0 \Rightarrow U_d > U_c$$

(ب) $W_{ab} = 0$ ، اما ΔU_{bc} و ΔU_{da} برابر صفر نیستند.

دقت کنید: نمودار $P-V$ یک فرایند هم‌دما از مبدأ نمودار $P-V$ نمی‌گذرد.

(د) نتیجه هم‌دما در نظر گرفتن فرایندهای da و bc می‌باشد که اشتباه است.

۸۹ می‌دانیم ابتدا باید در این سؤال مقدار مول اضافه‌شده به ظرف

را محاسبه کنیم. برای این گاز داریم:

$$PV = nRT \Rightarrow n = \frac{PV}{RT}$$

مقدار جریان در لحظه $t = \frac{1}{3}$ s را حساب می‌کنیم:

$$I = 0.05 \sin \frac{5\pi}{3} = 0.05 \sin \frac{\pi}{6} = 2/5 \times 10^{-2} \text{ A}$$

در این صورت انرژی ذخیره‌شده در القاگر برابر است با:

$$U = \frac{1}{2} LI^2 = \frac{1}{2} \times 0.4 \times 6 / 25 \times 10^{-4} = 1/25 \times 10^{-4} \text{ J}$$

تنها عبارت «ب» نادرست است. **۲ ۹۵**

اگر جریان عبوری از سیم‌لوله‌ای نصف شود، انرژی ذخیره‌شده در آن $\frac{1}{4}$ برابر می‌شود.

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow \frac{U_2}{U_1} = \left(\frac{I_2}{I_1}\right)^2$$

$$\frac{I_2 = \frac{1}{2} I_1}{U_1} \rightarrow \frac{U_2}{U_1} = \left(\frac{1}{2}\right)^2 = \frac{1}{4}$$

با توجه به رابطه نیرو محرکه القایی متوسط $\bar{\mathcal{E}} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$ **۲ ۹۶**

در رسم نمودارهای $\mathcal{E} - t$ و $\Phi - t$ حواستان باشد که $\mathcal{E}$ و تغییرات شار، هم‌علامت نیستند.

نیرو محرکه مثبت باشد، تغییرات شار، منفی خواهد بود و هر چه مقدار نیرو محرکه بیشتر باشد، تغییرات شار نیز بیشتر خواهد بود. در این صورت گزینه (۲) نمودار $\Phi - t$ مورد نظر است.

ولتاژ دو سر مقاومت برابر است با: **۲ ۹۷**

$$\frac{N_2}{N_1} = \frac{V_2}{V_1} \Rightarrow \frac{300}{900} = \frac{V_2}{15} \Rightarrow V_2 = 5 \text{ V}$$

بنابراین بیشینه توان مصرفی در مقاومت برابر است با:

$$P_{\max} = \frac{V_{\max}^2}{R} = \frac{5^2}{2/5} = 10 \text{ W}$$

زاویه بین نیم‌خط عمود بر حلقه با جهت خطوط میدان **۴ ۹۸**

مغناطیسی است، پس داریم:

$$\theta_1 = 90^\circ - 60^\circ = 30^\circ, \theta_2 = 90^\circ - 30^\circ = 60^\circ$$

با توجه به رابطه $\Phi = AB \cos \theta$ داریم:

$$\Phi_1 = \Phi_2 \Rightarrow A_1 B_1 \cos \theta_1 = A_2 B_2 \cos \theta_2$$

$$\frac{A_1 = A_2}{B_1} \rightarrow \frac{B_2}{B_1} = \frac{\cos \theta_1}{\cos \theta_2} = \frac{\cos 30^\circ}{\cos 60^\circ} = \frac{\frac{\sqrt{3}}{2}}{\frac{1}{2}} = \sqrt{3}$$

در هنگام ورود به میدان مغناطیسی که مدت زمان **۳ ۹۲**

نیاز دارد، شار مغناطیسی عبوری از قاب در حال $\frac{0.05}{3} = 0.0167 \text{ s} = 16.7 \text{ ms}$

افزایش بوده و با توجه به قانون لنز، جهت جریان القایی در قاب، پادساعتگرد

(منفی) است. از سوی دیگر مقدار این جریان القایی برابر است با:

$$|\bar{I}| = \left| -\frac{NB \Delta A \cos \theta}{R \Delta t} \right|$$

$$|\bar{I}| = \frac{10 \times 2 \times 10^{-4} \times 3 \times 10^{-2}}{10} \times \frac{\Delta x}{\Delta t} \Rightarrow v = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$\Rightarrow \bar{I} = 12 \times 10^{-6} \text{ A} = 0.012 \text{ mA}$$

با ورود کامل قاب به داخل میدان تا زمانی که ضلع سمت راست آن به انتهای میدان مغناطیسی می‌رسد، یعنی به مدت زمان 5 ms ، تغییرات شار مغناطیسی عبوری از قاب صفر بوده و جریان القایی نیز صفر است، بنابراین:

$$\Delta t = \frac{0.1}{2} = 0.05 \text{ s}$$

جاهه‌جایی ضلع سمت راست.

تنها نمودار ترسیم شده در گزینه (۳) می‌تواند صحیح باشد.

دقت کنید: در مرحله خروج قاب از میدان، شار عبوری در حال کاهش و جریان القایی ساعتگرد (مثبت) است.

در بازه زمانی $t_1 = 1 \text{ s}$ تا $t_2 = 4 \text{ s}$ شیب نمودار، ثابت است، **۱ ۹۳**

پس نیروی محرکه القایی متوسط و لحظه‌ای با هم برابر هستند.

در این صورت می‌توان نوشت:

$$\bar{\mathcal{E}} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow |\bar{\mathcal{E}}| = \left| -1 \times \frac{0.3}{3} \right| = 1 \text{ V}$$

ابتدا دوره تناوب را حساب می‌کنیم: **۴ ۹۴**

$$\frac{3T}{4} = 0.3 \Rightarrow T = 0.4 \text{ s}$$

اکنون معادله جریان متناوب را می‌نویسیم:

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t = 0.05 \sin \frac{2\pi}{0.4} t = 0.05 \sin 5\pi t$$

با توجه به اطلاعات سؤال و رابطه ضرب القوری داریم:

$$\begin{cases} \ell_A = \frac{1}{3} \ell_B \\ N_A = 3 N_B \\ A_A = A_B \\ L = \mu_0 \frac{AN^2}{\ell} \end{cases}$$

$$\Rightarrow \frac{L_A}{L_B} = \frac{A_A}{A_B} \times \left(\frac{N_A}{N_B}\right)^2 \times \left(\frac{\ell_B}{\ell_A}\right) = \left(\frac{3 N_B}{N_B}\right)^2 \times \left(\frac{\ell_B}{\frac{1}{3} \ell_B}\right) = 3^2 \times 3 = 27$$

با توجه به رابطه انرژی ذخیره شده در القاگر داریم:

$$U = \frac{1}{2} LI^2$$

$$\Rightarrow \frac{U_A}{U_B} = \frac{L_A}{L_B} \times \left(\frac{I_A}{I_B}\right)^2 = 27 \times \left(\frac{I_A}{2 I_A}\right)^2 = \frac{27}{4} = \frac{9}{2}$$

تغییرات مساحت حلقه برابر است با: ۳ ۱۰۰

$$A = \pi R^2 = \pi \times (0.1)^2 = 0.01 \pi \text{ m}^2$$

$$|\Delta A| = \frac{2}{100} A = \frac{2}{100} \times 0.01 \pi = 0.002 \pi \text{ m}^2$$

بزرگی نیروی محرکه القایی متوسط در حلقه برابر است با:

$$|\bar{\varepsilon}| = \left| \frac{-\Delta \Phi}{\Delta t} \right| = |B| \frac{\Delta A}{\Delta t} = 0.02 \times \frac{0.002 \pi}{0.01} = 0.004 \pi \text{ V}$$

با کشیدن حلقه، مساحت آن کم می‌شود و شار مغناطیسی گذرنده از آن کاهش

می‌یابد. مطابق با قانون لنز، جریانی در حلقه القا می‌شود تا میدان مغناطیسی

ناشی از آن با کاهش شار مخالفت کند، بنابراین جهت جریان میدان

مغناطیسی القایی در حلقه باید درونسو باشد، پس طبق قاعده دست راست،

جهت جریان القایی در حلقه ساعتگرد می‌باشد.

شیمی

۱۰۶ ۱

فقط عبارت سوم درست است.

در سلول گالوانی استاندارد هیدروژن - مس، نیم‌سلول‌های هیدروژن و مس به ترتیب آند و کاتد هستند.

بررسی عبارت‌هاک نادرست:

- جرم تیغه موجود در نیم‌سلول استاندارد هیدروژن، تغییر نمی‌کند.
- از این سلول می‌توان برای اندازه‌گیری پتانسیل الکترودی استاندارد مس به طور نسبی و در مقایسه با پتانسیل الکترودی سلول استاندارد هیدروژن استفاده کرد.
- کاتیون‌های H^+ با عبور از دیواره متخلخل به سمت نیم‌سلول استاندارد مس (کاتد) حرکت می‌کنند.

۱۰۷ ۲

عبارت‌های دوم و سوم درست هستند.

(قطب منفی) آند: آهن
(قطب مثبت) کاتد: نقره
سلول آهن - نقره

(منفی) آند: منیزیم
(مثبت) کاتد: آهن
سلول منیزیم - آهن

بررسی عبارت‌ها:

- قطب الکترود Fe از منفی به مثبت تغییر می‌یابد.
- در حالت اول E° سلول برابر است با: $emf = 0.80 - (-0.44) = 1.24$
- در حالت دوم E° سلول برابر است با: $emf = (-0.44) - (-2.37) = 1.93$
- $\frac{1.93 - 1.24}{1.24} > 0.5$
- جرم تیغه آهن در سلول اولیه، کاهش ولی در سلول جدید افزایش می‌یابد.
- در سلول اولیه جهت جریان الکترون از سمت آهن به سمت نقره ولی در سلول جدید از سمت منیزیم به سمت آهن است.

۱۰۸ ۳

تنها با قراردادن تیغه‌های فلزی آهن و روی در محلول

مس (II) نیترات یک واکنش شیمیایی انجام می‌شود.

• از آن‌جا که روی کاهنده‌تر از آهن است، دمای ظرف شامل تیغه روی افزایش بیشتری می‌یابد.

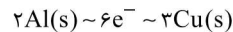
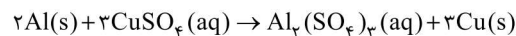
۱۰۹ ۲

ولتاژی که ولت‌سنج سلول گالوانی نشان می‌دهد، اختلاف

پتانسیل میان دو نیم‌سلول بوده که به مرور کاهش می‌یابد تا به صفر برسد.

در جدول پتانسیل کاهش استاندارد، علامت E° فلزهایی کهقدرت کاهندگی بیشتر از H_p دارند، منفی است.

۱۰۲ ۴

با مصرف ۲ مول آلومینیم ($2 \times 27g Al$) و مبادله ۶ مول الکترون ($6 \times 6/02 \times 10^{23} e^-$)، ۳ مول فلز مس ($3 \times 64g Cu$) تولید شده و $128 = (2 \times 27) - (3 \times 64)$ گرم بر جرم تیغه افزوده می‌شود.

افزایش جرم تیغه شمار الکترون‌ها

$$\left[\begin{array}{l} 6 \times 6/02 \times 10^{23} \\ 9/03 \times 10^{21} \end{array} \right] \Rightarrow x = 0.345g$$

فقط عبارت (ب) درست است.

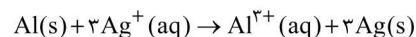
۱۰۳ ۲

مطابق داده‌های سؤال، قدرت کاهندگی فلزها به صورت $Hg < Sn < Mn$ است.

بررسی عبارت‌هاک نادرست:

- (آ) اتم‌های هیچ فلزی کاهش نمی‌یابند.
- (پ) الکترون‌ها از دیواره متخلخل عبور نمی‌کنند.
- (ت) اتم‌های فلزی کاهنده هستند، نه اکسند!!
- در سلول گالوانی آلومینیم - نقره، جرم تیغه آلومینیم (آند) کاهش و جرم تیغه نقره (کاتد) افزایش می‌یابد.

۱۰۴ ۱

$$\frac{x g Al}{1 \times 27} = \frac{5/4 Ag}{3 \times 108} \Rightarrow x = 0.45 g Al$$

$$Al \text{ درصد کاهش جرم تیغه} = \frac{0.45g}{5.4g} \times 100 = 8.33\%$$

۱۰۵ ۳

در سلول گالوانی Ag-Au، الکترود نقره، آند و الکترود طلا،

کاتد است.

$$E^\circ_{\text{سلول}} = E^\circ_{\text{کاتد}} - E^\circ_{\text{آند}} = 1.50 - 0.80 = 0.70V$$

$$E_{\text{سلول}} = 0.70 - \frac{0.059}{3} \log \frac{0.2}{0.4}$$

$$E_{\text{سلول}} = 0.70 - (0.02 \times (-0.3)) = 0.706V$$

۱۱۰ | ۲ بررسی عبارت‌ها:

(آ) فلز D با محلول هیدروکلریک اسید واکنش نمی‌دهد زیرا E° مربوط به کاتیون D بزرگ‌تر از E° مربوط به یون H^+ (صفر) است.
 (ب) فلز A با محلول کاتیون D واکنش می‌دهد، زیرا فلز A کاهنده‌تر از فلز D است. بنابراین ظرف A برای نگهداری محلول کاتیون D مناسب نیست.
 (پ) در سلول گالوانی حاصل از A و B، الکتروود A، آند و الکتروود B کاتد است. بنابراین کاتیون‌های A به سمت کاتد (الکتروود B) حرکت می‌کنند.
 (ت) با توجه به این‌که از موقعیت D در سری الکتروشیمیایی اطلاعی نداریم، درستی این عبارت بدیهی است.

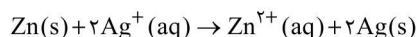
۱۱۱ | ۱ هر چهار عبارت پیشنهادشده درست هستند.

بررسی عبارت‌ها:

- فلز آهن با محلول نیکل (II) به طور طبیعی واکنش می‌دهد زیرا آهن کاهنده‌تر از نیکل است.
- فلز Cd با محلول سرب (II) به طور طبیعی واکنش می‌دهد. زیرا Cd کاهنده‌تر از Pb است. در چنین واکنش‌هایی که به طور طبیعی انجام می‌شوند، فرآورده‌ها سطح انرژی پایین‌تری در مقایسه با واکنش‌دهنده‌ها دارند.
- مقایسه میان قدرت اکسندگی گونه‌ها به صورت $Pb^{2+} > Ni^{2+} > Cd^{2+} > Fe^{2+}$ است.

- حداکثر می‌توان ۶ نوع سلول گالوانی ساخت و بیشترین emf متعلق به سلولی است که الکتروودهای آن بیشترین فاصله را از هم دارند.

۱۱۲ | ۲ در سلول گالوانی روی - نقره که الکتروودهای روی و نقره به ترتیب آند و کاتد هستند با گذشت زمان غلظت یون‌های Zn^{2+} و Ag^+ به ترتیب افزایش و کاهش می‌یابند (حذف گزینه‌های ۱ و ۴). از طرفی تغییرات غلظت یون Ag^+ ، دو برابر تغییرات غلظت یون Zn^{2+} است.

۱۱۳ | ۳ فقط مورد اول در عمل هیچ‌گاه رخ نمی‌دهد.

زیرا برای ادامه واکنش اکسایش - کاهش، محلول‌های موجود در هر دو ظرف باید از نظر بار الکتریکی خنثی بمانند.

۱۱۴ | ۲ فلئور اکسندترین عنصر جدول دوره‌ای است که در گروه ۱۷

و دوره دوم جدول تناوبی جای دارد.

۱۱۵ | ۳ لیتیم در میان فلزها، کم‌ترین چگالی و E° را دارد.

۱۱۶ | ۲ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

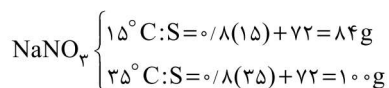
(ب) در ساختار یخ، اطراف هر مولکول آب، ۴ پیوند هیدروژنی تشکیل می‌شود.
 (پ) اگر محلول سیرشده‌ای از لیتیم سولفات را به اندازه کافی گرم کنیم، مقداری از حل‌شونده آن ته‌نشین می‌شود.

۱۱۷ | ۳ شکل‌های مربوط به مولکول‌های H_2O و HCl نادرست

نشان داده شده‌اند. زیرا در هر کدام از این مولکول‌ها، اتم‌های H، که سر مثبت مولکول را تشکیل می‌دهند باید به سمت صفحه با بار منفی میدان الکتریکی جهت‌گیری کنند.

۱۱۸ | ۳ به‌جز عبارت دوم سایر عبارت‌ها درست هستند.

بررسی عبارت‌ها:

به ازای 100 گرم آب، جرم محلول سیرشده $NaNO_3$ در دماهای $35^\circ C$ و $15^\circ C$ به ترتیب برابر 200 و 184 گرم است، تفاوت جرم این دو محلول همان رسوب تولیدشده بر اثر کاهش دما است:

$$\frac{(200 - 184)g}{200g} \times 100 = 8\%$$

- در دمای ثابت نمی‌توان محلول فراسیر شده ساخت.

- در دمای $6^\circ C$ ، انحلال‌پذیری KCl برابر است با:

$$S = 0/3(60) + 27 = 45g$$

$$\text{درصد جرمی} = \frac{45}{(100 + 45)} \times 100 \approx 31\%$$

- تمامی دماها انحلال‌پذیری $NaNO_3$ بیشتر از KCl است. زیرا هم شیب و هم عرض از مبدأ معادله مربوط به $NaNO_3$ بیشتر از معادله KCl است.

۱۱۹ | ۴

$$S = a\theta + b$$

$$\begin{cases} \theta_1 = 20^\circ C, S_1 = 99g \\ \theta_2 = 45^\circ C, S_2 = 129g \end{cases} \Rightarrow a = \frac{\Delta S}{\Delta \theta} = \frac{129 - 99}{45 - 20} = \frac{30}{25} = 1/2$$

یکی از نقاط بالا را استفاده کرده و معادله خط را پیدا می‌کنیم:

$$S - 99 = 1/2(\theta - 20) \Rightarrow S = 1/2\theta - 24 + 99 = 1/2\theta + 75$$

۱۲۶ | بررسی گزینه‌ها:

$$1) \text{ پلی استیرن } (C_8H_8)_n : \frac{8}{8} = 1$$

$$2) \text{ تفلون } (C_2F_2)_n : \frac{2}{2} = 0.5$$

$$3) \text{ پلی سیانواتن } (C_3H_3N)_n : \frac{3}{3+1} = 0.75$$

$$4) \text{ پلی وینیل کلرید } (C_2H_3Cl)_n : \frac{2}{3+1} = 0.5$$

۴ | ۱۲۷ به جز عبارت سوم، سایر عبارات درست هستند.

پلی اتن، جامدی سفیدرنگ است.

۲ | ۱۲۸ عبارات اول و دوم و سوم نادرست هستند.

بررسی عبارت‌ها نادرست:

• نسبت شمار اتم‌ها به شمار عنصرها در مولکول ساده‌ترین آمید $(HCONH_2)$ برابر با $1/5$ است.

• به عنوان نمونه پلی پروپن یک هیدروکربن سیرشده بوده و واکنش پذیری آن ناچیز است، در حالی که مونومر آن (پروپن)، هیدروکربنی سیرنشده است و واکنش پذیری زیادی دارد.

۳ | ۱۲۹ به جز عبارت نخست، سایر عبارات درست هستند.

بررسی عبارت‌ها:

• فرمول این ترکیب، $C_6H_8O_4$ و فرمول ساده‌ترین دی‌اسید $C_4H_4O_4$ بوده و در نتیجه جرم مولی آن نمی‌تواند دو برابر جرم مولی ساده‌ترین دی‌اسید باشد.

• ترکیب داده شده $(C_6H_8O_4)$ همانند اتیل استات $(CH_3COOC_2H_5)$ دارای ۸ اتم هیدروژن است.

• ترکیب داده شده $(C_6H_8O_4)$ همانند اسید سازنده استر موجود در آناناس (اتیل بوتانوات) که بوتانویک اسید $(C_4H_8O_2)$ می‌باشد، دارای ۴ اتم کربن است.

• این ترکیب دارای گروه‌های عاملی کربوکسیل و هیدروکسیل بوده و می‌توان از آن برای تولید پلی‌استر استفاده کرد.

۳ | ۱۳۰ الکل مورد نظر همان $C_5H_{11}OH$ و اسید مورد نظر

نیز $HCOOH$ است. بنابراین ترکیب آلی A یک استر ۶ کربنی با فرمول $C_6H_{12}O_2$ است.

$$\text{شمار جفت الکترون‌های پیوندی} = \frac{6(4) + 12(1) + 2(2)}{2} = 20$$

$$2 \times 2 = 4 \text{ (تعداد اتم‌های اکسیژن): شمار جفت الکترون‌های ناپیوندی}$$

$$\frac{20}{4} = 5 \text{ نسبت مورد نظر برابر است با:}$$

در دمای $30^\circ C$ حداکثر می‌توان $111 = 75 + 1/2(30)$ گرم از ترکیب A را در $100g$ آب حل کرد و محلولی به جرم $211g$ تهیه کرد.

$$\begin{matrix} \text{جرم حل شونده} & \text{جرم محلول} \\ 111 & 211 \\ x & 527/5 \end{matrix} \Rightarrow x = 277/5 g$$

۳ | ۱۳۰ به جز عبارت سوم، سایر عبارات درست هستند.

برخلاف آب، ساختار یخ منظم است.

۲ | ۱۳۱ عبارات اول و دوم درست هستند.

بررسی عبارت‌ها نادرست:

• مولکول‌های O_2 و N_2 هر دو ناقطبی هستند و جرم مولی O_2 بیشتر از N_2 است. بیشتر بودن جرم O_2 در مقایسه با N_2 باعث می‌شود که نیروهای بین مولکولی O_2 به نسبت قوی‌تر بوده و راحت‌تر به حالت مایع تبدیل می‌شود.

• خیار در آب شور به طور خودبه‌خودی چروکیده می‌شود و نمونه‌ای از فرایند اسمز است.

۲ | ۱۳۲ عبارات اول و دوم درست هستند.

بررسی عبارت‌ها نادرست:

• قطبیت مولکول C بیشتر از مولکول H_2O است، زیرا گشتاور دوقطبی بزرگ‌تری دارد.

• B نمی‌تواند اتانول باشد، زیرا نقطه جوش اتانول مایع بالاتر از $273K$ است.

۳ | ۱۳۳

$$\frac{100 \times a \times 1/2}{100} = \frac{4}{5} = \frac{\text{چگالی محلول (درصد جرمی)}}{\text{جرم مولی حل شونده}} \Rightarrow a = 37/5$$

محلول $37/5\%$ جرمی یعنی این‌که به ازای $100g$ محلول، $37/5g$ محلول حل شونده و $62/5g$ گرم آب داریم:

$$?g KNO_3 = 100g H_2O \times \frac{37/5g KNO_3}{62/5g H_2O} = 60g KNO_3$$

۴ | ۱۳۴ هر چهار عبارت پیشنهادشده درست هستند.

۱ | ۱۳۵ با استفاده از روش‌های اسمز معکوس و صافی کربن می‌توان

ترکیب‌های آلی فرار را از آب آلوده جدا کرد.

۱۳۵ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

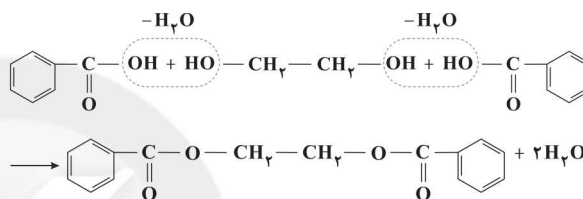
- (۱) در ساختار ویتامین C، یک گروه عاملی استری و چهار گروه عاملی هیدروکسیل وجود دارد.
- (۲) ویتامین A در مجموع یک مولکول ناقطبی بوده و نیروی جاذبه میان مولکول‌های آن نمی‌تواند به طور عمده از نوع پیوند هیدروژنی باشد.
- (۳) در ساختار ویتامین K یک حلقه بنزنی و دو گروه عاملی کتونی وجود دارد.

۱۳۱ ۱ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

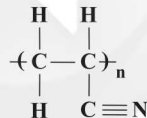
- (ب) جرم مولی متیل آمین (CH_3NH_2)، سیانواتن ($\text{C}_2\text{H}_3\text{N}$) و اتین (C_2H_2) به ترتیب برابر با ۳۱، ۵۳، و ۲۶ گرم بر مول است.
- (پ) پلیمرهای طبیعی مانند شاخ گوزن و پشم گوسفند از ۴ عنصر (C, N, H, O) تشکیل شده‌اند.

۱۳۲ ۱ ترکیب (I) یک دی‌الکل و ترکیب (II) یک کربوکسیلیک

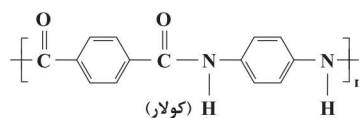
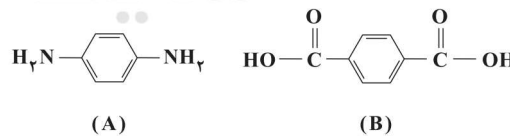
اسید است. از واکنش این دو ترکیب نمی‌توان پلی‌استر تولید کرد. زیرا ترکیب (II) دی‌اسید نیست. دی‌الکل داده شده از دو سمت خود با مولکول اسید آلی واکنش می‌دهد.

۱۳۳ ۳ به جز عبارت سوم، سایر عبارت‌ها درست هستند. در هر واحد

تکرارشونده از پلی‌سیانواتن، یک پیوند سه‌گانه وجود دارد:

۱۳۴ ۱ مطابق داده‌های سؤال، ساختار دی‌آمین A، دی‌اسید B و

کولار به صورت زیر است:

همان‌طور که می‌بینید در هر واحد تکرارشونده از کولار، ۸ پیوند وجود داشته و جرم مولی واحد تکرارشونده برابر است با:

$$2(12+16) + 2(72+4) + 2(14+1) = 2(28+76+15) = 238 \text{ g.mol}^{-1}$$

$$? \text{ g} = \frac{238 \text{ g}}{8 \times 6 / 0.2 \times 10^{23}} \times \text{پیوند دو گانه}^{25} \times 10^{23}$$

$$= 2380 \text{ g} \equiv 2.38 \text{ kg}$$